

Leren van thuiszittersinitiatieven

Ontwikkelrecht als brug tussen zorg en onderwijs

Movisie, voor een positieve verandering

Movisie is hét landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken. Samen met de praktijk ontwikkelen we kennis over wat echt goed werkt en passen we die kennis toe. De unieke rol van Movisie is het versnellen van leerprocessen. We zijn alleen tevreden als we een duurzame positieve verandering voor mensen in een kwetsbare positie realiseren.

Nederland is een welvarend land, waar de meeste mensen gelukkig zijn en zich goed kunnen redden. Toch kampen we met sociale vraagstukken, zoals eenzaamheid, armoede en schulden, een toenemende kloof tussen hoog- en laag opgeleiden, radicalisering, discriminatie... Iedereen kan door allerlei oorzaken in een kwetsbare positie terechtkomen. Hoe eenvoudig dat soms gaat, zo taai is het vaak om die kwetsbaarheid te verminderen of de gevolgen ervan te verzachten. Dat is wél precies wat Movisie drijft. We willen met de doelgroep zelf, de mensen om hen heen en professionals ontdekken wat in de praktijk aantoonbaar het beste werkt om kwetsbaarheid te voorkomen én de negatieve gevolgen ervan te verminderen. Daarom is Movisie hét landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken.

Kijk voor meer informatie op www.movisie.nl

COLOFON

Auteur(s): Marjet van Houten, Ellen van Elswijk en Anna van Deth

Datum: Februari 2019

© Movisie

Downloaden: www.movisie.nl

Deze publicatie is onderdeel van het programma OPaZ (Ondersteuning Passend Zorgaanbod) van het Ministerie van VWS. www.opaz/info.nl

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Leeswijzer	4
1 Leren van thuiszittersinitiatieven	5
OPaZ: Passend zorgaanbod bij complexe zorgvragen	5
Complexiteit	6
Thuiszitters/uitvallers als een complexe problematiek	6
De transitiekunde als basis voor de verkenning	7
Verdiepende bijeenkomsten volgens het model van transitiearena	8
Grotere vraagstukken	9
2 Wat hebben we gedaan?	10
2.1 Op zoek naar initiatieven	10
2.2 Uitkomsten gesprekken en transitiearena's	12
3 Beschrijving initiatieven	17
Bijlage: overzicht alle initiatieven	69

Inleiding

Leeswijzer

In paragraaf 1 wordt de achtergrond en de aanpak van deze verkenning beschreven.

Paragraaf 2 bevat de uitkomsten van de gesprekken die we met initiatieven hebben gevoerd. Ook komen de resultaten van drie transitiearena's die we hebben georganiseerd aan de orde, plus de inzichten die we vanuit het perspectief van de initiatieven optekenden. Paragraaf 3 vormt een waaier van de initiatieven, met een beschrijving van hoe zij onderwijs en zorg bieden aan kinderen en jongeren die thuis zitten. In de bijlage een overzicht met de belangrijkste gegevens van alle initiatieven tot nu toe; als groeidocument.

1. Leren van thuiszittersinitiatieven

Voor u ligt het een verslag van de inzichten opgedaan in het OPaZ traject 'Inzicht uit initiatieven rondom thuiszitters'

Er zijn in Nederland naar schatting ruim 4000 thuiszitters.¹ Een deel van deze jongeren vindt een plek bij zogenaamde thuiszittersinitiatieven. Thuiszittersinitiatieven zijn plekken waar kinderen en jongeren die niet meer naar school gaan onderdak vinden, soms voor enkele uren in de week, soms voor meerdere dagen. Gedurende deze verkenning hebben we de verschillende verzameld, met een aantal van de initiatieven gesproken en een deel van hen samengebracht.

De oogst is veel rijker dan verwacht. Op vele fronten. We hebben veel meer initiatieven gevonden dan we ooit hadden kunnen bevroeden. Ook het bereik van deze initiatieven is veel groter dan verwacht. De initiatieven bleken veel inzicht en wijsheid te bezitten over hoe de situatie van thuiszitters verbeterd kan worden. Het is bijna ondoenlijk om al die inzichten te noteren. We hebben daarom een aantal grote lijnen gedestilleerd uit de opgehaalde verhalen. We merkten dat met verschillende brillen naar dezelfde problematiek kijken, verschillende typen inzichten oplevert. Er is al veel onderzoek gedaan naar thuiszitters, naar de problematiek, de kenmerken, de oorzaken en de periode dat ze uitvallen. Maar er is, voor zover wij hebben kunnen nagaan, geen enkele verkenning geweest die de inzichten vanuit het 'alternatieve' aanbod beschreven heeft.

Ons belangrijkste inzicht is dat het er veel te leren valt van de initiatieven voor thuiszitters. Het zou goed zijn als deze wijsheid ingezet wordt in de zoektocht naar een duurzame aanpak van de problematiek. Kort samengevat komt die wijsheid er op neer dat ieder kind recht heeft op ontwikkeling en dat er nieuwe plekken moeten komen om dat recht op ontwikkeling in de praktijk waar te maken. Ons pleidooi is dan ook om verder te gaan en langs deze lijn verdere vernieuwing en doorbraken in de aanpakken dichterbij te brengen. Het (schijn) vraagstuk of deze jongeren in het domein van zorg dan wel onderwijs vallen moet structureel van tafel. Dan komt de weg vrij voor andere vormen van aanbod, zodat de groep die nu van ontwikkeling is verstoken, weer stappen kan zetten en uit het isolement wordt bevrijd.

OPaZ: Passend zorgaanbod bij complexe zorgvragen

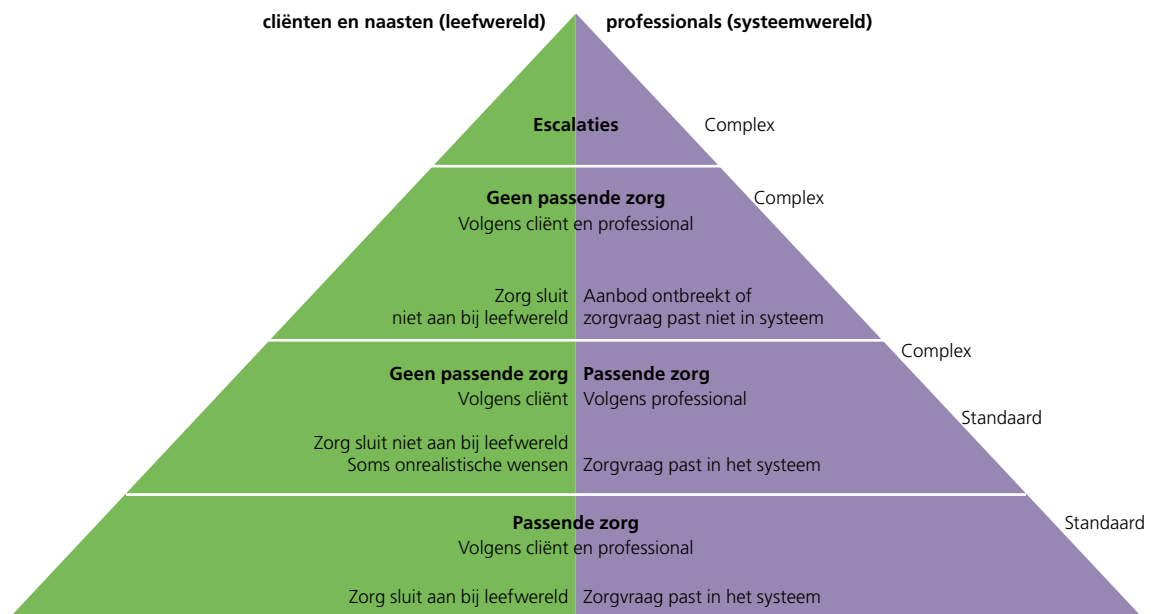
Deze verkenning maakt onderdeel uit van het VWS project OPaZ (Ondersteuning Passend Zorgaanbod). Het merendeel van de mensen met een zorgvraag wordt in Nederland goed bediend. Een deel van de (zorg)vragen 'past' niet goed in de manier waarop ondersteuning is georganiseerd. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren als de zorgvraag de grenzen van de sectoren overschrijdt en verantwoordelijkheden en financiering ingewikkeld zijn. Dit leidt soms tot schrijnende situaties. De cliënt voelt zich 'van het kastje naar de muur' gestuurd of het proces om de juiste ondersteuning te regelen zorg loopt vast. Om goede oplossingen voor complexe zorgvragen te identificeren en de betrokken organisaties en mensen te ondersteunen bij het vinden van passende zorg, is VWS in 2016 het project OPaZ gestart.

¹ www.vsvkompas.nl/resultatenoverzicht/#!/

Complexiteit

Mensen van alle leeftijden met uiteenlopende achtergronden hebben te maken met complexe zorgvragen. Het gaat niet om specifieke doelgroepen. De zorg voor de cliënten waar het hier over gaat kan onder alle (zorg)wetten vallen (Wlz, Jeugdwet, Zvw en Wmo) en ook andere domeinen spelen vaak een rol. In het geval van thuiszitters gaat het dan over onderwijs, soms ook over wonen. Er kan ook sprake zijn van een zorgvraag die zich pas later manifesteert.

Een belangrijke constatering is dat de vraag vanuit het perspectief van de cliënt niet ingewikkeld hoeft te zijn. Complexiteit ontstaat vaak doordat het gangbare aanbod geen goed antwoord biedt: de vraag 'past' niet in het systeem. Binnen OPaZ werken we met het volgende model om de passendheid van aanbod inzichtelijk te maken. Uit dit model wordt duidelijk dat er niet altijd overeenstemming is tussen wat vanuit 'het systeem' als passend wordt ervaren en wat de persoon of het gezin om wie het gaat als passend ziet.

Thuiszitters/uitvallers als een complexe problematiek

De problematiek van thuiszitters/uitvallers is een van de complexe vraagstukken waar de maatschappij momenteel mee wordt geconfronteerd. De complexiteit blijkt onder andere uit het feit dat er in 2016 een thuiszitterspact is gesloten. Alle relevante stakeholders hebben daarin afgesproken zich in te spannen om in 2020 geen enkele jongere meer thuis op de bank te hebben.

De problematiek van thuiszitters is regelmatig in het nieuws: onder meer het journalistieke onderzoeksprogramma De Monitor wijdde er een aantal afleveringen aan.

Veel onderzoek richt zich op de jongere zelf en de oorzaken van het uitvallen. Ook is er veel studie gedaan naar wat er nodig is om onderwijs passend te maken. Allerlei partijen zijn hard aan het werk om de beloftes uit het pact waar te maken. Desondanks laten recente cijfers zien dat de groep thuiszitters/uitvallers nog steeds aanzienlijk is. Een deel van deze jongeren vindt een plek bij een van de initiatieven die we tijdens deze verkenning gevonden hebben.

Het doel van de verkenning was om inzichten te verzamelen vanuit het perspectief van de initiatieven. Vandaar de volgende drie vragen:

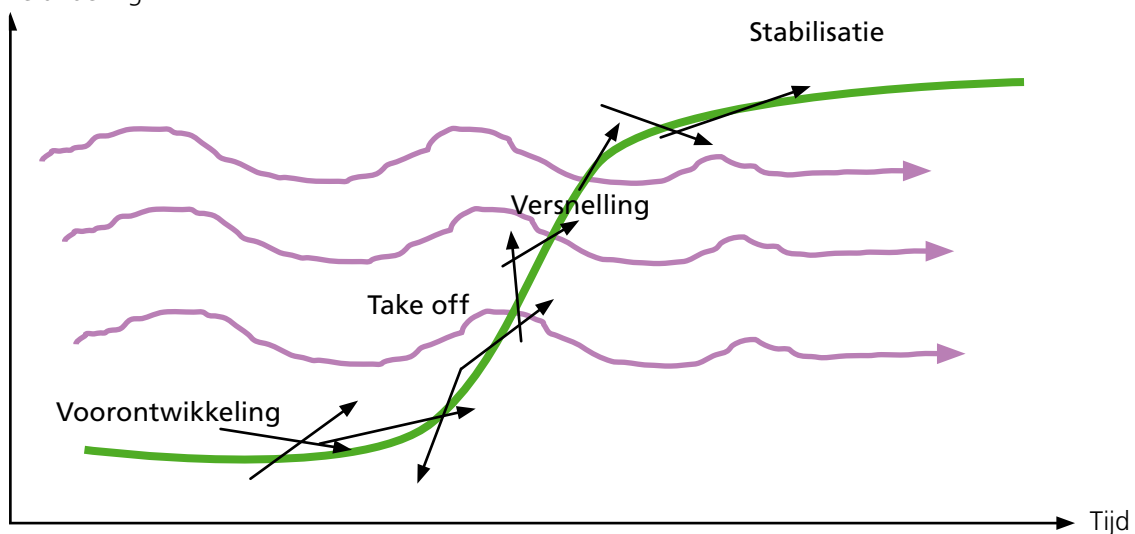
1. Wat er speelt rondom het passend onderwijs en (zorg)aanbod voor de groep jongeren die langdurig in de positie van thuiszitter² terecht komt?
2. Op welke wijze wordt de problematiek van deze groep langdurige thuiszitters door de initiatieven aangepakt?
3. Welke (voor)waarden zijn er in hun ogen nodig om passend (zorg)aanbod voor de groep uitvalers/thuiszitters verder te ondersteunen en/of te ontwikkelen?

De verkenning bestond uit drie elementen: zoeken naar initiatieven, individuele gesprekken met de initiatieven en drie verdiepende bijeenkomsten.

De transitiekunde als basis voor de verkenning

In deze verkenning zijn we uitgegaan van het gedachtengoed van DRIFT (Dutch Research Institute For Transition). We baseren ons in onze aanpak op inzichten uit de transitiekunde. De transformatie in het sociaal domein is een proces dat geleidelijk verloopt vanwege de taaiheid van aanwezige structuren, culturen en werkwijzen. Vernieuwing en verandering gaan dus langzaam. De voeding voor vernieuwing en verandering zit altijd in het microniveau, waar innovatieve projecten vandaan komen. Hieruit kunnen we leren.

Indicator voor maatschappelijke verandering

Rotmans et al, 2000

Oplossingen voor problemen worden in de praktijk uitgedokterd. Altijd en overal zie je dat mensen op zoek gaan naar andere aanpakken, als de huidige praktijk voor hen niet werkt. Soms binnen, soms buiten de bestaande stelsels. Veel alternatief aanbod is in eerste instantie ontwikkeld door een kleine groep creatieve, deels gefrustreerde, vaak gedreven mensen vanuit die dachten: dat doen wij anders of beter.

2 De groep Ernstig Meervoudig Beperkten (EMB) wordt niet meegenomen in dit project omdat dit een zeer specifieke groep is.

Rondom complexe zorgvragen zien we een vergelijkbaar proces en dat is ook nodig. Soms is dat een andere manier van denken, soms anders (samen)werken, soms echt iets anders organiseren. Het past ook in de tijd van transitie en transformatie om nieuwe manieren te bedenken om met complexe vragen om te gaan.

Verdiepende bijeenkomsten volgens het model van transitiearena

De open transitiearena is een vorm van kennisuitwisseling en -deling die gericht is op het gezamenlijk zoeken naar nieuwe *rules of the game*. Dit gebeurt door het stimuleren van vernieuwing en verandering, experimenten uitwisselen en volgen, vraagstukken delen en bespreken en door samen vooruit te kijken. De transitiearena is een eerste stap in het op kleine schaal zoeken naar en leren over oplossingen voor grootschalige problemen (DRIFT).

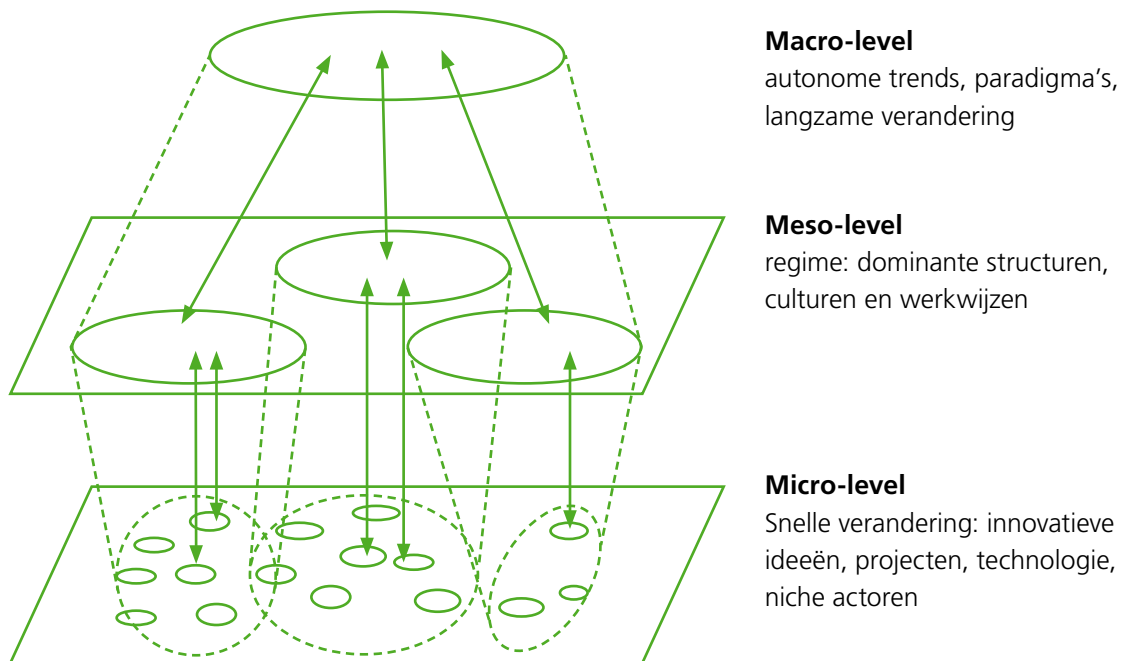

Daarin staan drie elementen centraal:

- * het bijeenbrengen van verschillende perspectieven: beleidsmakers, ervaringsdeskundigen, professionals uit verschillende sectoren en beleidsterreinen;
- * het opdoen en inbrengen van leerervaringen uit de praktijk aan de hand van thema's;
- * het stimuleren van bottom-up ontwikkeling van innovatieve praktijken (niches).

De transitiearena is een bestaande aanpak, bedoeld om taaie en complexe vraagstukken te verkennen en te versnellen. Het is een systematisch instrument dat kan worden ingezet om complexe maatschappelijke veranderingen aan te pakken, bijvoorbeeld in het sociaal domein. DRIFT heeft daarvoor een aantal modellen ontwikkeld: de fasen van transitie en de multi-level bril. Deze modellen vormen het uitgangspunt van de verdiepende bijeenkomsten die we organiseerden om extra inzicht te krijgen in de processen.

Multi-level bril

Geels and Kemp. 2001

Grotere vraagstukken

We kijken in deze verkenning niet op casuïstiekniveau maar nemen wat grotere, 'taaie' vraagstukken bij de kop en kijken of en hoe een nieuwe manier van werken bijdraagt aan passende oplossingen. Veelal worden nieuwe aanpakken en oplossingen ontwikkeld in zogenaamde niches. Het zijn vaak burger- of ouderinitiatieven, sociaal ondernemers of patiënten belangenorganisaties die nieuwe wegen bewandelen met nieuwe vormen van zorgaanbod en cliënt gestuurde projecten. In deze verkenning maken we gebruik van die kennis om te onderzoeken hoe het verschil gemaakt kan worden. We bekijken in de dagelijkse praktijken welke veranderingen we zien en we bevragen de pioniers. Want: als het op wat grotere schaal blijkt te lukken de situatie van de thuiszitter te stabiliseren of te verbeteren, dan is het interessant te bezien wie of wat in die situaties het verschil maakt(e). Welke factoren zijn beïnvloedbaar, en hoe zijn die dan te beïnvloeden? Is er een bepaald patroon te ontdekken in de wijze waarop voor complexe zorgvragen toch een passende aanpak is gevonden?

2. Wat hebben we gedaan?

De verkenning bestond uit de volgende drie elementen:

1. Op zoek naar initiatieven die iets bieden aan de jongeren;
2. Individueel gesprek met de initiatieven om hun praktijk te beschrijven;
3. Drie verdiepende bijeenkomsten volgens het model van de transitiearena, met (een deel van) de initiatieven.

Hierna beschrijven we de bevindingen van de drie elementen. Het tweede element, dat van de individuele gesprekken, had een tweeledige opbrengst. De gesprekken leverden zowel informatie voor de beschrijving van de initiatieven als voor de verdieping die we zochten tijdens de transitiearena's. Om die reden is de informatie uit de individuele gesprekken verwerkt in de beide subparagrafen die nu volgen.

2.1 Op zoek naar initiatieven

Op zoek gaan naar alternatieven was een spannend proces. We begonnen onze zoektocht in de formele wereld, maar daar waren ze slechts mondjesmaat bekend. In de denktankbijeenkomst van OPaZ legden we de vraag ook voor, maar dat leverde eveneens nauwelijks resultaat op. Ook andere formele wegen leidden niet tot het vinden van initiatieven.

Een vruchtbaarder route bleek het zoeken via ouders en ouderplatforms. We gingen zelf op onderzoek uit: door te lezen op fora en ons eigen netwerk uit te pluizen kwam er een sneeuwbaaleffect op gang. Uiteindelijk hebben we 40 initiatieven gevonden. Nog wekelijks komen er nieuwe op ons pad; deels omdat we ze nog niet eerder gevonden hadden, deels omdat ze pas net zijn opgericht. We zijn bij 30 initiatieven op bezoek geweest om een interview af te nemen. Van alle gevonden initiatieven hebben we een beschrijving gemaakt. Deze zijn te vinden in paragraaf 3 en in de bijlage.

Algemene kenmerken van de initiatieven

De initiatieven verschillen onderling behoorlijk. Er zijn initiatieven die al tien jaar bestaan en tientallen kinderen/jongeren bedienen. Anderen zijn net begonnen en werken met slechts enkele jongeren. Er zijn grote verschillen in aanpak en in de achtergrond en de problematiek van de specifieke groep die ze bedienen. Toch valt er wel een aantal algemene kenmerken op te tekenen.

Kijkend naar de ontstaansgeschiedenis is het opvallend dat er een aanzienlijk deel van de initiatieven zijn begonnen vanuit eigen ervaringen met de thuiszittersproblematiek. Deels als ouder van een jongere met thuiszittersproblematiek, maar opvallend genoeg ook met eigen ervaringen als uitvallende of niet-passende leerling in de eigen jeugd.

Een deel van de initiatieven is ontstaan binnen het formele systeem, of opgericht door mensen die voorheen binnen de reguliere zorg of onderwijs werkten. Zij geven aan dat ze door hun ervaringen het gevoel kregen dat er voor een bepaalde groep kinderen iets anders nodig was.

Wat verder overeenkomt tussen de initiatieven is dat jongeren bij hen vaak een eerste stap zetten, na een lange periode van niet actief zijn. Veel kinderen hebben de link met een leven van regelmaat verloren. Velen hebben ervaringen met depressie of uitputting, ze zijn murw geworden. De jongeren zijn uitgevallen bij onderwijs én bij zorg. De meeste initiatieven beschrijven de eerste periode dan ook als een periode van 'uitzitten': de jongeren het gevoel geven dat ze er mogen zijn en het opbouwen van (zelf)vertrouwen. De initiatieven zijn niet probleem-georiënteerd. Ze kiezen niet een eventuele diagnose van een jongere als startpunt. Daarentegen wordt opvallend vaak het woord ontwikkeling genoemd: het gaat erom aan te sluiten bij de realiteit van de jongere op dat moment en vandaaruit te onderzoeken waar ontwikkelmogelijkheden zitten. Dat vraagt van initiatieven creativiteit in het zoeken naar een weg. Tot slot speelt bij alle initiatieven de vraag in welk domein ze zich bevinden: zorg of onderwijs?

Algemeen wordt ook ervaren dat voldoen aan de vaak strijdige regelgeving een onmogelijke opgave is. Ook al wordt er gezegd dat binnen de regels veel kan, als puntje bij paaltje komt blijkt dat niet de ervaring van de initiatieven.

Waar wringt het?

Als een kind in een situatie van uitvallen terecht komt, is het vaak diffuus wie het eigenaarschap van de problematiek op zich neemt: de school, het samenwerkingsverband, de zorg of het wijkteam. Vaak zijn het vooral ouders die op zoek gaan naar oplossingen.

Diverse initiatieven karakteriseren het zoeken in verschillende domeinen als 'het niet weten'. Vanuit de verschillende domeinen zijn er verschillende blikken, gereedschappen, interventies, verschillende wettelijk kaders voorhanden om de situatie te benaderen. Deze sluiten lang niet altijd op elkaar aan. En het roept vragen op als: Is een beetje dwang nu nodig? Is zorg voorliggend? Hoe gaan we om met depressie, et cetera.

Veelal ontstaat er vervolgens eerder een overdaad dan een tekort aan plannen: er komt veel nadruk te liggen op organiseren en oplossen, op plannen vanuit verschillende domeinen. Vaak volgt ook controle op de resultaten, die in de praktijk vooral door de ouders gerealiseerd moeten worden. Dat legt vaak een ontzettende druk op de ouders. Zij komen in rollen die ze vaak niet willen en ook niet kunnen waarmaken: leraar, ondersteuner, hulpverlener, controleur, opvoeder. De rol als ouder komt daarbij vaak in het gedrang. Dit alles leidt regelmatig tot overbelasting en wanhoop bij ouders.

In de ondersteuning wordt nogal eens een tekort aan empathie gesignaleerd. Vaak wordt het niet functioneren van een kind op een of andere manier ook als belastend voor professionals ervaren.

Meest fundamenteel bij dit soort complexe situaties is de onderliggende vraag: wat is voor dit kind in deze situatie haalbaar? Om die vraag te kunnen beantwoorden moeten betrokkenen niet langer uitgaan van wat normaal en gewenst is, maar echt maatwerk leveren, dus bekijken: wat kunnen we nu van dit kind vragen?

2.2 Uitkomsten gesprekken en transitiearena's

Met de initiatieven en organisaties met taakstelling en betrokkenheid rondom thuiszittersproblematiek hebben we een aantal verdiepende bijeenkomsten gehouden, volgens de principes van transitiearena. De thema's van de transitiearena waren achtereenvolgens:

1. Alternatieve onderwijs- en zorgconceptontwikkeling: 5 februari 2018
2. Organisatieontwikkeling: 18 april 2018
3. Samenspel partijen zoals samenwerkingsverbanden, ouders, jongeren, gemeenten, scholen en zorgorganisaties: 28 mei 2018

Thema 1: Alternatieve onderwijs- en zorgconceptontwikkeling

Deze transitiearena vond plaats met en voor de initiatieven. Aan de initiatiefnemers hebben we de volgende vragen gesteld:

- * Wat speelt er rondom het aanbod waardoor een groep jongeren langdurig in de positie van thuiszitter* terecht komt?
- * Hoe omschrijf jij de groep jongeren die je met jouw initiatief bedient? Wat zijn hun kenmerken? Welke naam gebruik je?
- * Wat biedt jouw initiatief wel waardoor jongeren (weer) gaan meedoen?
- * Welke verandering van waarden is nodig om tot passend aanbod te komen?

De uitkomsten:

De kinderen en jongeren die zij bereiken

De kinderen en jongeren die een plek hebben gevonden bij de initiatieven zijn behoorlijk verschillend. Toch zijn er een aantal overeenkomsten te benoemen. Als we luisteren naar wat de initiatieven vertellen, gaat het primair om kinderen die op een of andere manier niet passen en die vaak in een keten van gebeurtenissen zijn geraakt waardoor het perspectief op het volgen van regulier of speciaal onderwijs niet meer mogelijk is. Het gaat in sommige gevallen om kinderen die al vroeg in hun leven te maken krijgen met uitval. Vaak ligt het moment van uitvallen bij grote overgangen: van groep 2 naar groep 3, van onder- naar bovenbouw, van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs. Ook de overgang van regulier naar speciaal onderwijs verloopt voor veel jongeren niet vlekkeloos en kan aan de basis liggen van de uitval.

Veel initiatieven geven aan dat de kinderen die bij hen terecht komen vaak al veel verschillende plekken bezocht hebben voordat ze bij hen terecht komen. Opvallend is dat ze de kinderen vaak beschrijven in termen als burn-out, uitgeput, en moedeloos.

Kenmerken van de deelnemers

Veel mensen die wij gesproken hebben geven aan dat er ook veel kinderen zijn met dezelfde kenmerken die het wel redden binnen het regulier of speciaal onderwijs. Het is volgens hen ook niet zo dat deze kenmerken per se de oorzaak van het uitvallen zijn. Vaak wordt er verwezen naar een combinatie van in het kind gelegen factoren en omgevingsfactoren. De initiatieven omschrijven de jongeren op verschillende manieren, vaak in een combinatie van onderstaande perspectieven.

- * Kinderen/jongeren met **opvallend gedrag**: internaliserend, externaliserend, crimineel gedrag, gedragsmoeilijk
- * Kinderen/jongeren met **allerhande diagnoses**: autismespectrum, adhd, ontwikkelingsstoornissen
- * Kinderen/jongeren met **talenten**; hoogbegaafdheid, hoogsensitiviteit

- * Kinderen/jongeren met **klachten**; overbelast, trauma's, prikkelgevoelig, burn-out, uitputting
  - * Kinderen/jongeren met **ervaringen**: veel faalervaringen, pesten, niet passen-ervaring
  - * Kinderen/jongeren met **behoeften**; rust, licht, veiligheid, vertrouwen, mogen zijn zoals ik ben
- Opvallend is dat bij veel initiatieven de jongens in een ruime meerderheid zijn.

Wat bieden de initiatieven de jongeren?

De initiatieven bieden de jongeren een gevarieerd aanbod. In de bijlage met beschrijvingen is per initiatief te zien waaruit het aanbod bestaat. Veel organisaties werken volgens een bepaald stappenplan of ontwikkelmodel. Vaak maken een ontwikkel/onderwijs- en een zorgcomponent deel uit van het aanbod. Hoe dat precies vormgegeven wordt, verschilt per initiatief.

Veel organisaties geven aan dat zij zelf ook nog volop in ontwikkeling zijn, en aan het pionieren om uit te vinden wat een goed passende aanpak is. Initiatieven die al wat langer meedraaien hebben in de regel een wat stabielere manier van werken ontwikkeld. Ervaring leert. De volgende elementen zitten vaak achtereenvolgens in de aanpak van veel initiatieven besloten.

1. Rust, tijd, ruimte, herstel, zelfvertrouwen, veiligheid
2. Aansluiten bij waar het kind is, het kind zien zoals het is, niet zoals het zou moeten zijn, talenten herkennen, gevoel dat ie er toe doet
3. Veilige openingen maken naar een haalbaar toekomstperspectief, koersen op optimale ontwikkeling die bij hem of haar past, zoeken naar nieuwe wegen, een passende plek in de maatschappij

Het uitstroombaatje ziet er grofweg als volgt uit: ongeveer de helft keert terug naar regulier of speciaal onderwijs, de andere helft vindt andere wegen tot leren of ontwikkelen. En een enkeling valt opnieuw uit.

Wat speelt er waardoor jongeren uitvallen?

Op de waaromvraag komt een veelheid aan redenen naar boven. Die vallen te clusteren in een aantal groepen van redenen, zoals de afbeelding laat zien. In de daaropvolgende afbeelding is te zien welke antwoorden elk cluster bevat.

Er vallen een paar zaken op in de antwoorden. Allereerst dat de initiatieven relatief weinig de beperkingen die in de deelnemers zelf gelegen zijn, aanwijzen als oorzaak. De hoofdmoot van de antwoorden gaat in wezen over het centrale begrip 'passen'. In alle gesprekken kwam dit onderwerp aan de orde. Het (passend) onderwijs is in de ogen van veel alternatieven niet in staat om de transfer te maken die bij deze deelnemers past. Ook in abstractere zin gaat het vaak over passen; passen in de maatschappij. Een van de initiatiefnemers benoemt het als volgt: 'Voor een deel van onze deelnemers is het meedoen en voldoen aan de eisen die maatschappij stelt een brug te ver. Zij lopen op hun tenen en kunnen het keer op keer niet waarmaken.'

Thema 2: Organisatieontwikkeling

Deze transitiearena vond plaats met en voor de initiatieven. Aan de initiatiefnemers hebben we in deze bijeenkomst vooral ingezoomd op de volgende vragen:

- * Wat is nodig om jouw initiatief verder te helpen?
- * Welke acties onderneem je zelf om je initiatief verder te helpen?
- * Waarmee zou jij anderen kunnen helpen hun initiatief verder te helpen?
- * Waarmee kunnen andere jou helpen?

De uitkomsten:

Bijna alle organisaties zitten nog in de fase van pionieren. Een deel ontwikkelt zich onder vleugels van een moederorganisatie. Het blijkt voor veel initiatieven een hele klus om zich te positioneren in de regio waar zij gesitueerd zijn. Vaak zijn zij de enige in een grote regio die een aanbod hebben. Veel initiatieven hebben dan ook een groot bereik en daardoor te maken met meerdere gemeenten, professionals, samenwerkingsverbanden en netwerken.

Het belangrijkste vraagstuk dat in deze bijeenkomst naar boven kwam, was de enorme moeite die veel initiatieven hebben om zich enige positie te verwerven. Dit probleem is grotendeels terug te voeren op de vraag waar zij zich in het spectrum onderwijs zorg bevinden. Een andere oorzaak van de problematiek is dat ze zich moeten verhouden tot veel verschillende gemeenten, zorgkantoren, wijkteams en samenwerkingsverbanden.

Het valt op dat ook de initiatieven zelf nauwelijks op de hoogte zijn van ander alternatief aanbod. Vaak ervaren zij hun positie als erg solitair en pionierend. Een van de bijeffecten van de transitie-arena bijeenkomsten was dan ook dat partijen tot uitwisseling kwamen.

Dit zijn de vraagstukken bij de organisatieontwikkeling:

- * Financiering en contractering rond krijgen is een groot issue. De initiatieven hebben met allerlei vormen van contracteren en financiering te maken.
- * Sterkere initiatieven hebben vaak iemand vrijgemaakt die zich goed een weg weet te banen in het complexe financiële en wettelijke verhaal
- * De vraag tot welk domein je behoort (onderwijs of zorg of jeugdhulp) speelt bij alle initiatieven een grote rol. Het lijkt een herhaling van de problematiek die de deelnemers en hun ouders ervaren.
- * Er zijn geen formele toegangswegen tot de initiatieven, het zijn vaak unieke trajecten. De initiatieven moeten zichzelf een weg banen.
- * Veel initiatieven ervaren *roadblocks* in hun ontwikkeling. De kwaliteitsvraag is hiervan een belangrijke.
- * De initiatieven zitten regelmatig aan complexe overlegtafels met vele partijen. Hoewel zij vaak degenen zijn die, naast ouders, het meest intensief met de deelnemers omgaan en veel weten, is het soms lastig om positie in te nemen of te krijgen.
- * Een aantal initiatieven kampt met grote bestaansonzekerheden, onder meer als gevolg van de houding en regels van de verschillende gemeenten, die in deze tijd van transformatie bovendien regelmatig veranderen.
- * Een aantal initiatieven blijft bewust onder de radar omdat zij anders uit zouden moeten breiden; er is veel meer vraag dan hun aanbod aankan.

Thema 3: Samenspel partijen

Deze transitiearena vond plaats met en voor de initiatieven, formele organisaties en ministeries. Aan de deelnemers hebben we de volgende vragen gesteld:

- * Welke drie dingen zouden er volgens jou moeten gebeuren om beweging te brengen in dit taakvraagstuk?
- * Op grond van deze verkenning, welke plek zie jij weggelegd voor initiatieven die ondersteuning bieden aan thuiszitters/uitvallers?
- * Wat moet er gebeuren om de verbinding onderwijs-zorg in de praktijk beter te maken?
- * Waarmee zou jij zelf bij kunnen dragen aan het verder brengen van de problematiek?

De uitkomsten:

Een diep gedeeld besef was de noodzaak om het kind of de jongere en zijn/haar behoeften weer meer centraal te zetten.

Er was behoorlijk wat discussie over welke plek deze initiatieven nu in zouden moeten, kunnen en mogen nemen in het spectrum van zorg en onderwijs.

Er is behoefte aan:

- * Landelijke erkenning dat er andere wegen nodig zijn voor sommige kinderen en dat er actief onderzocht moet worden welke structurele en duurzame mogelijkheden daartoe zijn.
- * Echt drempelloze arrangementen met een combinatie van zorg, onderwijs en jeugdhulp
- * Eerdere signalering en een passende aanpak als kinderen uitvallen, nu is de weg veel te lang
- * Structurele samenwerkingsvormen
- * Erkennen van autonomie van kinderen en hun ouders
- * Ondersteuning en leren van de initiatieven, die blijkbaar iets in de vingers hebben
- * Dat er plek gemaakt wordt voor deze initiatieven, en nader onderzoek naar hoe dit vorm kan krijgen
- * Dat er minder systeemproblemen optreden in het voortraject, in het realiseren van het aanbod, en in de vervolgstappen.
- * Een eenvoudig antwoord op de financierings- en contractuele vragen.

Meer dan initiatieven alleen

De initiatieven bieden in de eerste plaats een plek aan kinderen en jongeren die vastgelopen zijn. De initiatieven doen veel meer dan iets bieden aan jongeren. Ze zijn een partij in de aanpak voor thuiszitters, zij het een partij die meestal ook schuurt. De initiatieven worden ervaren als kritiek op de gebruikelijke route.

Vaak zijn zij zeer betrokken bij de deelnemers en strekt het proces zich uit van achter de voordeur ondersteunen tot en met bijdragen aan een nieuwe werkwijze, op lokaal, regionaal of zelfs op landelijk niveau.

Veel initiatieven geven aan dat zij niet alleen met de jongeren zelf, maar met het hele gezin te maken krijgen. De initiatieven staan dichtbij ouders en krijgen veel te horen. Vaak is er al een lange weg afgelegd. Sommige initiatieven geven aan te worstelen met de wanhoop, maar ook met de hoge verwachtingen en soms eisen van ouders.

3. Beschrijving van de initiatieven

Een verscheidenheid aan initiatieven richt zich op thuiszitters. Zij hebben daadwerkelijk iets te bieden aan deze kinderen en jongeren. We hebben ruim 40 initiatieven geïnventariseerd. De criteria voor het spreken en bezoeken van initiatieven zijn:

1. Er moet een praktijk zijn, d.z.w. daadwerkelijk met kinderen/jongeren werken
2. Er moet meer dan 1 kind/jongere bereikt zijn
3. Het initiatief moet minstens een half jaar bezig zijn
4. De insteek van het initiatief is ontwikkelingsgericht
5. Het initiatief doet recht aan de doelstelling van OPaZ

In de waaier die nu volgt beschrijven we steeds het initiatief, op welke locaties het is gevestigd, wat er vernieuwend aan is en welke ervaringen de initiatiefnemers en doelgroep hebben.

Van-Leersum-schoolplek De-Lans-Thuiszittersklas
Educpress-Praktijk-de-regenboog Minischool Bureau voor Pedagogiek
Inizo Stichting-Klots Flowkids Quality-of-life-center
Stichting-Loek@you Vecht-college CumCura Robertshuis
Lytz-Tolsum Feniks-talent Breaktime Rebels-in-company
Diorama8 Mooi-Anders algemeen Xpant
Droomklas van de Prinsenstichting School-van-HIP Walhallab
Kikidio Thuisonderwijs 't Koepeltje
Huiskamerproject-bij-rebound-flexcollege
Stichting-de-Mini-maatschappij-Gewoon-Anders
Opishelpt Villa-Revius-Doorn Spirare Pleysier-college Valkennestje
School2Care Dagelijks-bestaan Rebound Educatieve Crisisopvang
De-Blinker Zijn Plein-der-mogelijkheden OZC-Odijk Triunity
De-Regenboog/Leonardo Assist
Maupertuis-Thuiszittersproject-van-Maupertuus

ACATO

Locatie: Rotterdam

Initiatiefnemers: Sas Boot

Betrokken gemeenten: Rotterdam, maar ook omliggende gemeenten zoals Maasland, 's Gravenzande

Voor wie is het initiatief

Acato richt zich op jongeren vanaf 12 jaar met autisme of een vergelijkbare stoornis, die uitgevallen zijn op het Speciaal Onderwijs en niet volwaardig naar school kunnen of die na een behandeling thuis komen.

Initiatief in het kort

Acato is gestart in 2015 en biedt nu ontwikkelingsmogelijkheden aan ongeveer 12 jongeren in kleine groepjes van maximaal 4 leerlingen in rustige ruimtes met een huiselijke sfeer. Elke jongere mag zijn eigen werkplek inrichten. De leerling krijgt eerst alle tijd om te herstellen van een periode vol faalervaringen en negativiteit. Om vervolgens weer tot ontwikkeling te komen. De leerlingen kunnen zelf kiezen wat ze willen doen en leren; het uitgangspunt is de intrinsieke motivatie van de leerling. Als het nodig is, wordt 1 op 1 begeleiding geboden. Er wordt 20 uur per week lesgegeven; een breed aanbod wat aangepast wordt aan de hand van de behoeften van de leerlingen. Acato heeft veel aandacht voor de creatieve ontwikkeling van de leerlingen. De kwaliteit van Acato wordt bepaald aan de hand van wat de ouders ervaren en de mening van de jongere zelf.

Wat is vernieuwend?

- * echt aansluiten bij de motivatie van de leerling
- * Er wordt actief gezocht naar de motivatie van de leerling voor het willen leren van iets. Of dat nou het leren tekenen van strips, piano spelen, boodschappen doen of spaans is, dat maakt niet uit. Elk vak wordt op het eigen niveau aangeboden, dus het gaat om zeer gedifferentieerd onderwijs.
- * ervaringsdeskundigheid
- * Leerkrachten (betaald of vrijwillig) worden aangesteld als ze passen bij de behoeften van de leerlingen. De leerkrachten zijn ervaringsdeskundig met betrekking tot autisme (zelf of in directe omgeving). De begeleiders passen zich flexibel aan aan de mogelijkheden van het moment: als het vandaag zó moet, dan doen we het toch zo.
- * aantrekkelijke omgeving
- * De kinderen zitten niet tussen witte schotjes om prikkels te vermijden. De ruimte wordt juist visueel rijk (gebruik van kleur) en inspirerend (gemaakte werkstukken) gemaakt.

Ervaringen

Jongeren komen vaak heel verdrietig binnen als ze bij Acato starten. Ze hebben het gevoel alles verkeerd te hebben gedaan omdat niets gelukt is. De eerste periode moeten jongeren herstellen van alles wat er gebeurd is. Daarna komt de eigen motivatie van de jongere naar boven. Zo heeft een meisje een eigen kledingstuk genaaid en is een jongen zijn eigen stage gestart bij een stripboekenwinkel.

Er is warm contact met de ouders. De jongeren komen meestal voor het eerst sinds jaren weer blij thuis. Als dat niet het geval mocht zijn, kan direct overlegd worden met de ouders over wat er aan de hand kan zijn en een passende oplossing gezocht worden.

Organisatie

Acato wordt gefinancierd uit de PGB van de jongere, aangevuld met subsidies en giften. Materialen worden low-budget ingekocht. Er wordt gezocht naar een betere samenwerking met de scholen van herkomst van de leerlingen en de gemeente. Na een artikel in het AD zijn er erg veel aanmeldingen, maar Acato wil niet te snel groeien en ook geen concessies doen aan het concept.

Contact

www.acatorotterdam.nl

Acato mobiel: 06 30231922

ACIC: Autisme centrum in contact

Locatie: Hilversum

Initiatiefnemers: Audrey Maeder, Marjan Maarschalkerweerd

Voor wie is het project

Voor kinderen, jeugdigen en jongvolwassenen met een vorm van autisme (P.O. en V.O.). De leeftijden variëren van 3 jaar tot 20 jaar.

Initiatief in het kort

ACIC is een tussenvoorziening op het gebied van zorg en onderwijs. Het zorgonderwijsconcept van ACIC kenmerkt zich door de combinatie van een cognitieve en sociaal emotionele aanpak. ACIC is een maatwerkvoorziening, omdat het specialistische integrale team zowel individuele als groepsgerichte begeleiding biedt en kinderen en jongeren bij ACIC en op locatie begeleiding kunnen ontvangen. Dat betekent ook dat sommige kinderen alle weekdays komen en anderen een paar uur. ACIC heeft ca 25-30 kinderen in klasjes en ca 40 jongeren ambulante. Drie elementen uit het zorgonderwijsconcept zijn typerend voor ACIC:

- * De ontwikkelleeftijden van de kinderen en jongeren is het uitgangspunt voor een ontwikkelingsgerichte wijze van leren zodat de begeleiding leeftijdsadequaat is;
- * Het contact tussen professionals en de kinderen is fundamenteel voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie en het realiseren van succeservaringen bij kinderen en jongeren.
- * Plezier in leren, zo staat spel centraal in de (sociaal emotionele) begeleiding en (cognitieve) leersituaties.

Wat is vernieuwend?

De visie van ACIC is gestoeld op het werk van Martine Delfos, biopsycholoog. De kern van de boodschap van Martine is dat autisme geen defect is maar dat de ontwikkeling bij kinderen met autisme eerst cognitief en dan sociaal emotioneel verloopt, en zowel vertraagd als versneld. Deze andere manier van kijken geeft veel inzicht in de ontwikkelingsfase van hechting, gedrag en het ervaren van veiligheid. ACIC wil bereiken dat kinderen weten en voelen dat het oké is wie ze zijn.

Ervaringen

De overtuigingen die anderen (de sociale en maatschappelijke omgeving) vaak hebben over autisme, bedreigen het zelfbeeld van kinderen en jongeren. Het is noodzakelijk dat kinderen gezien deze vaak negatieve ervaringen eerst veiligheid moeten ervaren. En met het oog op de vertraagde ontwikkeling (en vaak ook hechting) is een sociaal veilige omgeving juist nodig. Voor ouders is die omgekeerde ontwikkelingslijn ook heel herkenbaar. Een goede werkrelatie met ouders is een belangrijke succesfactor en ACIC kent geen wachtlijsten. Als kinderen en jongeren bij ACIC komen wordt er dan ook vaak eerst rust gecreëerd. De rust is nodig vanwege de schade die kinderen hebben opgelopen als gevolg van de sociale problemen waar zij zich geconfronteerd mee zien. De ervaring leert dat scholen vooral bezig zijn met het label autisme op zich, en niet kijken wie, welk kind ze voor zich hebben. Alle kinderen die bij ACIC komen gaan weer na een tijdje naar een (reguliere) school. Het kan ook speciaal onderwijs zijn, maar ACIC gelooft in de inclusieve school, de inclusieve maatschappij.

De financiering van ACIC is kindvolgend. Omdat elk kind een maatwerk aanpak vraagt, vergt het voor elkaar krijgen van de juiste zorg en onderwijsondersteuning een enorme investering van ACIC en ouders, vanuit samenwerkingsrelaties met verschillende gemeenten, andere criteria en overeenkomsten.

Contact

www.acic.nl

Audrey Maeder – Sahupala 035 6214867

AGO NATURA

Locatie: Lelystad

Initiatiefnemers: Ronald Kolkman

Betrokken gemeenten: werkt voor jongeren uit heel Nederland

voor wie is het initiatief

Ago Natura biedt dagbesteding, behandeling en begeleiding aan kinderen van 4-16 jaar met een specialistische hulpvraag al dan niet in combinatie van een psychiatrische stoornis. Ago Natura richt zich daarnaast specifiek op de behandeling en begeleiding van HB kinderen, waarvan sommigen al 3 jaar thuis zitten. De aangemelde kinderen en jongeren moet wel zelf gemotiveerd zijn om bij Ago Natura op locatie te komen.

Initiatief in het kort

Sinds 1,5 jaar biedt Ago Natura 50 à 60 kinderen behandeling en begeleiding. Gemiddeld komen kinderen/jongeren met hoogbegaafdheid 6 à 9 maanden in behandeling 1 op 1, 2 à 3 uur per week. De reguliere school kan ook worden begeleid in hoe om te gaan met deze jongere, hoewel de praktijk uitwijst dat het soms gaat om 'uitzitten' van het schooljaar. Terugkeer is veelal geen optie, maar een school voor hoogbegaafden is ook vaak niet voorhanden: enorm lange wachtlijsten of een groot vervoersprobleem. Sommige kinderen komen bij de dagbesteding van Ago Natura terecht.

Het programma wordt afgestemd op wat het specifieke kind al kan en wat nog niet. In eerste instantie wordt gewerkt aan het in een ontspannen modus komen. Het doel is leren leven en de natuur helpt hierbij want de behandeling is buiten. Het kind krijgt letterlijk de ruimte, er is geen grens in de zin van muur en geen bureau waar je achter moet zitten. De zorgvraag van het kind is leidend, niet de methode, en de juiste persoon wordt bij het kind gezocht. Zo nodig worden er specialisten bij gehaald.

Wat is vernieuwend?

- * leren in en van de natuur
- * gewone aanpak, geen psychiaters of witte jassen

Ervaringen

Kinderen met HB en/of autisme leven erg in hun hoofd. Kinderen met autisme willen vaak de wereld naar hun hand zetten, maar in de natuur werkt dat niet. De natuur verandert niet voor jou. Die boom staat daar en gaat niet opzij omdat jij er langs wil. Je zult moeten accepteren dat de natuur is zoals hij is. En je zult moeite moeten doen om dingen anders te doen, bijvoorbeeld door om de boom heen te lopen. Kinderen met HB kunnen veel bedenken, maar laat het ze maar eens doen. Weet jij hoe je vuur moet maken? Laat maar zien. Dat blijkt vaak erg lastig te zijn en geeft de nodige frustraties. Maar is ook leerzaam. De natuur is vergevingsgezind, geeft geen oordeel maar is ook keihard.

Organisatie

Ago Natura biedt geen onderwijs omdat ze niet aan de eisen van het huidige onderwijs wil voldoen. Ze zouden wel ánder, beter passend onderwijs willen bieden. Er is nu geen goed traject voor de jongeren ná de behandeling of begeleiding. Men wenst om met het samenwerkingsverband in de regio samen te werken om tot een passend aanbod te komen.

Contact

- * www.agonatura.com
- * Ago Natura 0646762891

ASSIST

Locatie: Almelo

Initiatiefnemers: ROC Twente, Heracles Almelo en gemeente Almelo

Betrokken gemeenten: Almelo, Hengelo, Enschede

Voor wie is het initiatief

De doelgroep is jongeren van 15/16 tot 23 jaar zonder startkwalificatie die thuis zitten, dakloos zijn of dreigen uit te vallen. De problematiek van de groep is complex. Jongeren met drugsverslaving en/of op het criminele pad, psychiatrische problemen. Het zijn de vergeten kinderen. Kinderen die uit pleeggezinnen komen. De meesten zijn helemaal klaar met de hulpverlening omdat hulpverleners vertellen wat goed voor hen is. Er zitten veel hoogsensatieve jongeren bij. Die niet gezien zijn, niet gehoord en de druk van de maatschappij niet aan kunnen.

Initiatief in het kort

Het initiatief bestaat al 13 jaar maar is in de loop der tijd veranderd. Assist is een traject van 10 weken waarin een basis gelegd wordt om verder te kunnen. Er zijn 3 parallelgroepen van 16 jongeren met startmomenten in september, januari en april. Het doel is om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, thuiszitters en jeugdwerkloosheid aan te pakken. Veel jongeren kunnen niet naar school omdat er te veel speelt in hun leven. Het traject gaat over leren leven. Als je weet wie je bent, wat je kunt en wat je wilt, kun je de eerste stap maken om het aan te pakken. Drie elementen zijn van belang: erkenning, autonomie, competentie. Pas dan kan de motivatie ontstaan om iets van het leven te maken. Ze gaan naar de jongere toe met een positieve insteek: wat is mogelijk, wat kan wel. Zo nodig wordt er samengewerkt met hulpverlening, reclassering, verslavingszorg en andere instanties. De eerste weken worden benut om een veilig klimaat te realiseren. In het begin zijn er veel 1 op 1 contacten waarin alles benoemd wordt, effect van eigen gedrag in de groep, of keuzes die gemaakt zijn. Kennismaken en bij je zelf komen. Daarna wordt het meer een groepsgebeuren. Als de groep veilig genoeg wordt, dan wordt het proces door de groep overgenomen. De jongeren gaan elkaar helpen en bevragen, voor elkaar zorgen. Veel jongeren beginnen te denken: hé, ze willen écht met ons meedenken.

Er wordt een werkmop met allerlei opdrachten gebruikt. De piramide van Maslow is belangrijk om te begrijpen dat als je nog geen dak boven je hoofd hebt, je nog niet kan werken aan een opleiding. Waar sta je? Een andere belangrijke vraag is: wie ben je? Het kwaliteitenspel wordt gespeeld. Met elke jongere wordt een sociogram gemaakt om het netwerk rondom hem/haar in kaart te brengen. Er wordt gesproken met ouders, hulpverleners of wie dan ook, als dat nodig is.

Wat is vernieuwend?

- * inzet van ervaringsdeskundigen
- * gebaseerd op peer support: het delen van ervaringen met leeftijdsgenoten wordt gefaciliteerd
- * niet oordelend
- * simpel houden: waar gaat het nu echt om?
- * cirkel van invloed: de dingen zijn soms zoals ze zijn.

Ervaringen

De gesprekken met ervaringsdeskundigen makent veel los bij de jongeren. Hoe je van je 'levensshit; levenservaringen kunt maken, hoe je door bepaalde keuzes te maken invloed hebt op je leven.

Het traject van 10 weken blijkt voldoende om een basis te leggen voor een geschikte vervolgplek. Dat kan onderwijs, arbeid of behandeling zijn. Ongeveer 85% van de jongeren komt goed terecht, blijkt na een aantal maanden. Als het even niet lukt weten ze ons makkelijk te vinden. Als een jongere moeite heeft om eigen regie te pakken, dan wordt het netwerk daarvoor ingeschakeld, maar zo'n jonger blijft kwetsbaar.

Als de jongere gemotiveerd is om het traject in te gaan, dan komen ze de eerste paar dagen wel. Als het dan toch moeilijk wordt, worden ze eventueel opgehaald bijvoorbeeld door iemand van Assist. Na een paar weken loopt het. Ze komen binnen als slachtoffer maar gaan weg met regie over hun eigen ontwikkeling.

Organisatie

Het initiatief is een samenwerkingsverband van ROC Twente, Heracles en de gemeente Almelo.

Contact

www.rocvantwente.nl

Alice Terbrugge aterbrugge@rocvantwente.nl

Bureau voor Pedagogiek: Educatieve Crisisopvang

Locatie: Deursen-Dennenburg (sinds 2013 onderdeel van Bureau voor Pedagogiek, voorheen onderdeel van Bureau Koning).

Initiatiefnemer: Marieke Bardeel

Betrokken gemeenten: Oss, Wijchen, Nijmegen, Uden, Veghel en het Land van Cuijk

Voor wie is het initiatief

Kinderen en jongeren tussen de 4 en 24 jaar waarbij (dreigende) schooluitval aan de orde is.

Initiatief in het kort

De educatieve crisisopvang is een kleinschalige en laagdrempelige tussenvoorziening voor (leerplichtige) thuiszitters. De opvang is ontstaan uit een herstart traject vanuit de REC's. Er is plek voor 12 kinderen/jongeren van maandag t/m vrijdag van 08.45 tot 14.00 uur. S-ochtends werken kinderen individueel aan hun schoolse taken en s middag is er een groepsprogramma; zoals koken en gymmen waarbij groepsbegeleiding wordt ingezet. Allen op maat; naar behoeften en mogelijkheden van de jeugdige. Jeugdhulp is voorliggend, de kinderen werken didactisch gezien met materiaal van de school van herkomst. In totaal begeleidt de educatieve crisisopvang gemiddeld 20 jeugdigen: voorzorg, nazorg of achter de voordeur. Bureau voor Pedagogiek breed staat dit aantal op 50 jeugdigen (Bureau voor Pedagogiek biedt eveneens ambulante begeleiding in de vorm van individuele begeleiding, ouderbegeleiding en huiswerkbegeleiding. Tijdens de schoolvakanties vindt er gespecialiseerde groepsbegeleiding plaats). Het team bestaat uit zo'n 10 professionals, die een combinatie van zorg- en onderwijs of een creatief therapeutische invalshoek hebben.

De invulling van een traject is maatwerk. De invulling, frequentie, tijdsduur en duur van een traject worden afgestemd op de jeugdige. De educatieve crisisopvang werkt met mentorschap en faseplannen. Contact met de school van herkomst is een eis van de crisisopvang, de jongere blijft ook ingeschreven op school. De uitstroom varieert van dagbehandeling, speciaal of regulier onderwijs integreren, dagbesteding of opname. De crisisopvang levert een eindverslag met handelingsadviezen. Die worden mondeling besproken want de ervaring leert dat rapporten zelden gelezen worden. Na drie maanden na uitstroom nemen ze telefonisch contact op over de voortgang.

Wat is vernieuwend?

Wat de opvang onderscheidt is de flexibiliteit, het maatwerk en de houding/bejegening van de professional naar de jongere. 'Uiteindelijk word je toch wie je zelf bent' is het vertrekpunt: dat wat er wel in zit, moet er uitkomen. Kinderen komen getroebleerd binnen als gevolg van het gevoel het afvoerputje te zijn. Ze kampen met internaliserende of externaliserend gedrag, hebben klachten zoals depressie, burn-out, angst, overprikkeling, autisme, AD(H)D, agressie. Soms is het noodzaak dat een begeleider letterlijk start naast het bed van de jongere in de thuissituatie. Ook biedt de educatieve crisisopvang indien nodig vervoer.

De Educatieve crisisopvang ziet de thuiszitter als een crisissituatie. Als een kind thuiszitter wordt, is de ervaring dat het snel wegzakt. Scholen hebben het niet in beeld of zetten zich niet tijdig in. Men registreert op verzuim, vaak niet op thuiszitter; waarom wordt de thuiszitter niet geregistreerd? Er is geen gedeelde norm van handelen: waarom wordt er niet gebeld of achteraan gezeten? Het is vreemd dat mentoren van scholen zelden op huisbezoek gaan bij een afwezige leerling. De jongere krijgt de boodschap: ik doe er niet toe. Dat mechanisme zorgt voor leed. Hun houding laat zien dat ze niet meer kunnen, willen en er niet meer in geloven. De term crisisopvang verwijst naar de snelheid als norm: geen wachtlijst en er wordt indien nodig binnen een paar uur gehandeld in de vorm van bellen naar instanties, huisbezoek of een intake.

Organisatie

Er blijkt veel behoefte aan deze voorziening omdat Educatieve crisisopvang veel aanvragen krijgt. De financiering is kindvolgend, jeugdhulp middels PGB of maatwerktraject en binnenkort ook contractering met gemeenten. De PGB en maatwerktrajecten leveren vertraging op omdat het financiële risico te groot is om meteen te beginnen en de indicatie met terugwerkende kracht te regelen. Thuiszittersproblematiek wordt onnodig weken verlengd als gevolg van indicatiestelling en dubbele handelingen. Soms zijn scholen wel bereid bij te dragen uit leerling geld omdat ze meestal geen oplossing meer zien. Educatieve crisisopvang is meestal initiatiefnemer om een multi disciplinair overleg te beleggen of contact op te nemen zoals behandelaren uit de jeugd ggz en hiermee af te stemmen, met consent van ouders.

Ervaringen

De kinderen/jongeren beleven de educatieve crisisopvang als school. De professionals zetten echter meer in op zorg. Enige motivatie voor schoolse taken is van belang. Schoolse taken worden ingezet als middelen om de persoonlijke doelen te bereiken. Hoofddoelen zijn vaak dat een jongere weer goed in zijn/haar vel komt, dag/nachtritme herstellen, schoolse taken opdoen: weer terug naar school. De flexibiliteit blijkt bijvoorbeeld uit het constant bijstellen van de plannen omdat het personeel naar de onderliggende factoren van gedrag kijkt en handelt. Ze zoeken naar een manier om motivatie en realiteitsbesef te ontwikkelen. Als onderwijs niet gaat, dan misschien werk wel. Zowel individueel als in de groep telt de ervaring. Als een jongere kunstenaar wil worden, wordt gestimuleerd om stage te lopen bij een kunstenaar. Als er in een groep veel praktijkleerlingen zitten, wordt een ander aanbod gecreëerd, zoals jobcoaching en praktijkleersituaties. De primaire reactie van onderwijs en zorg bij thuiszitters is inzetten op gezag, maar dat werkt averechts. Professionals bij Educatieve crisisopvang kijken oprecht naar de jongere en werken vanuit gelijkwaardigheid. Dat 'moet in je zitten', en maakt het lastig om geschikt personeel te vinden die hier een natuurlijke gave voor heeft.

Contact

www.bureauvoorpedagogiek.nl

Marieke Bardoel 06-12 14 12 26

Cum Cura

Locatie: Groenekan

Initiatiefnemers: Maaïke Bargon-van Son

Betrokken gemeenten: gemeentes uit Midden Nederland, vooral provincie Utrecht

Voor wie is het initiatief

Cum Cura is gespecialiseerd in de begeleiding van kinderen vanaf 4 jaar en volwassenen met ADHD, ADD en/of ASS problematiek. Bij de groep thuiszitters gaat het om jongeren tussen de 12 jaar en 20 jaar met ASS problematiek, waarbij zowel thuis als op school problemen zijn en waarbij ambulante begeleiding op school niet voldoende blijkt.

Initiatief in het kort

Er zijn 4 werkplekken in een vriendelijke ruimte bij Cum Cura waar jongeren individueel begeleid worden. Deze behoefte is gegroeid vanuit de oorspronkelijke manier van werken: individuele ambulante begeleiding. Het doel bij Cum Cura is het weer terug leiden naar school vanuit de gedachte dat "er bij horen" zo belangrijk is. Als een jongere uitgevallen is, zal eerst een eventueel trauma aangepakt moeten worden en wordt er gewerkt aan het weer plezier krijgen in leren. Als leren leuk is, beklijft het beter. Men houdt het 'leuk' door lessen af te wisselen met even iets anders doen: sport, buiten wandelen, in de tuin werken. Er wordt gewerkt aan zaken die nodig zijn om het op school weer te redden. Dat kan een vaardigheid bij de jonger zelf zijn, zoals het leren omgaan met prikkels, aanpassingen op school, bijvoorbeeld een aangepast rooster, of veranderingen binnen het gezin, zoals ontlasting van ouders regelen of anders leren communiceren met elkaar.

Wat is vernieuwend?

- * De juiste personen bij de jongere
Voor elke leerling wordt de beste mix van onderwijs en begeleiding bepaald en zoekt men daarbij de juiste medewerkers. Er moet een klik zijn tussen leerling en medewerker.
- * Alle mogelijkheden onderzoeken
De school, het gezin en eventuele overige partijen (gemeente, behandelaars) worden betrokken bij het plan. Er wordt breed gekeken naar wat kan helpen om de optimale ontwikkeling van de jongere te realiseren: thuisonderwijs, begeleiding op school/thuis, begeleiding van de school, behandeling, huiswerkbegeleiding.
- * Ook de omgeving moet mee veranderen
- * Als je wil dat elke leerling op school een plekje heeft, dan zullen scholen en leerkrachten zich ook moeten aanpassen aan de leerlingen en niet alleen andersom. Ook binnen het gezin kunnen patronen ontstaan zijn, die de ontwikkeling van een jongere belemmeren.

Ervaringen

Regelmatig begeleidt Cum Cura een school in het omgaan met een klas of bepaalde leerlingen. Een leraar die altijd op maandag moeite had om zijn groep weer in het gareel te krijgen, kreeg de tip om te starten met een eigen verhaal wat hij het weekend had gedaan. Dat werden 'de 10 minuten van meneer Jansen'. Wat hielp.

Een jongen met klassiek autisme redde het op het VSO niet, veel te veel prikkels in de klas, gecombineerd met veel externaliserend gedrag van medeleerlingen. Met de één op één begeleiding op de rebound voorziening functioneerde hij na een paar maanden weer goed en men oordeelde dat hij weer terug kon naar zijn oorspronkelijke school, terwijl hij juist zo goed functioneerde omdat de omgeving van de rebound passend was bij zijn mogelijkheden. Eenmaal weer terug bij zijn "oude" school ging het snel bergafwaarts en hij kwam thuis te zitten. Een afgezonderde plek op de school zou hem voldoende helpen. Maar de school en de inspectie vinden les buiten het schoollokaal onacceptabel. Nu wordt hij voor enkele uren bij Cum Cura begeleid. In overleg met de gemeente en de VSO school wordt naar een oplossing gezocht.

Organisatie

Als zorginstelling zijn contracten gesloten met 63 gemeenten. Cum Cura werkt op basis van PGB en WMO-indicaties. Naarmate een leerling meer onderwijs krijgt, zou ook vanuit het onderwijs gefinancierd moeten worden maar het is nog niet gelukt om dat voor elkaar te krijgen.

Contact

www.cumcura.nl

kantoor 030 225424

DROOMKLAS

Locatie: Purmerend

Initiatiefnemers: ODC (Orthopedagogisch Dagcentrum) van de Prinsienstichting en de (V)SO school Maarten Luther King REC 3

Betrokken gemeenten: Purmerend

Voor wie is het initiatief

De droomklas is voor leerlingen van 7 tot 14 jaar die (nog) niet passen in het SO, omdat met 15 leerlingen in een klas zitten teveel gevraagd is, te schools en/of te druk is en waarbij het ODC te weinig uitdaging en ontwikkeling biedt. Het niet-passen is vaak al het stadium van thuiszitten.

Initiatief in het kort

De droomklas is een tijdelijke voorziening voor een kind van maximaal 2 jaar. Het doel is om kinderen naar school te laten uitstromen of als dat een niet geschikte plek kan worden naar dagbesteding. In de klas zitten 6 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht en door een zorgprofessional. Beiden brengen hun eigen werkwijze in. Het onderwijs is gericht op structureren en leertaken, regels en consequenties. De zorg meer op afwisselen van activiteiten, ervaringsleren en gentle teaching. Per jongere kan de gewenste mix onderwijs/zorg geboden worden. Omdat het SO en het ODC in hetzelfde gebouw zitten, kan hiervan geprofiteerd worden als dat in de ontwikkeling van het kind past. Bijvoorbeeld even naar de snoezelruimte of een schoolvak volgen.

Wat is vernieuwend?

Echte integratie van zorg en onderwijs

Het écht integreren van zorg en onderwijs in de begeleiding van de jongeren. Niet ná elkaar je professie uitoefenen maar met elkaar: samen kijken naar de situatie van een jongere, van elkaar leren en zien hoe een jongere op een bepaalde aanpak reageert. Een behandeling zoals PMT, logopedie, fysiotherapie en gedragstherapie kan op school aangeboden worden, evenals gezinsbegeleiding thuis.

Ervaringen

De samenwerking tussen een onderwijs- en een zorgprofessional is niet vanzelfsprekend. Het vergt veel vertrouwen in elkaar, openheid en overleg.

Sommige kinderen die bij het ODC starten, komen met sondevoeding binnen. Het eten is vaak de aanleiding om aan te kloppen. Na een periode van behandeling op het ODC kan blijken dat een leerling meer ontwikkelingsmogelijkheden heeft dan in eerste instantie gedacht werd. Een doorgroei naar de droomklas is dan een goede keus. Andere leerlingen hebben al zoveel frustrerende ervaringen in het SO onderwijs opgedaan, dat ze thuis zijn komen te zitten, terwijl ze wel gemotiveerd zijn om te leren. In de droomklas wordt dan langzaam naar een plek in het onderwijs toegewerkt. Het initiatief bestaat nu 2 jaar en 4 leerlingen zijn doorgestroomd.

Organisatie

De gemeente, het zorgkantoor en onderwijs financiers samen het initiatief, ieder voor een derde. Omdat het pand er al was, is het betaalbaar gebleken. De begeleiding van 1 op 3 kinderen is in het ODC gebruikelijk, maar voor onderwijs (1 op 15) en binnen de jeugdwet is dat niet het geval. Vanuit het idee dat de droomklas een tijdelijke oplossing is dat dure zorg voorkomt, wordt het acceptabel gevonden door de financiers.

Contact

www.prinsenchting.nl

Josée van Klaveren 0299 459200

Flowkids

Locatie: Dorst

Initiatiefnemers: Mirjam van Diemen en Jacques van den Born

Voor wie is het initiatief

Voor kinderen van 4 tot en met 18 met internaliserende gedragsproblemen die zijn uitgevalen of dreigen uit te vallen uit regulier onderwijs.

Initiatief in het kort

Flowkids is een orthopedagogisch didactisch centrum waar (dag) begeleiding jeugdhulp en onderwijs wordt geboden aan hoogsensitieve kinderen. Ambulante begeleiding is zowel gericht op preventie als herstel na uitval. Flowkids is een samenwerking tussen jeugdhulp (Flowkids) en onderwijs (Regionaal Samenwerkingsverband Breda, PO en Passend onderwijs). Flowkids is ondergebracht in een OPDC en aan de samenwerking ligt een OZA –overeenkomst ten grondslag. Kinderen kunnen er variërend van 1 tot 4 dagen per week terecht. Re-integratie in het reguliere onderwijs is het doel van Flowkids. Het is daarom een voorziening voor kinderen en jongeren om 'op adem te komen'. Bij Flowkids is van 9 tot 11 elke ochtend een leerkracht aanwezig, met een Pabo achtergrond en specialisatie speciaal (basis) onderwijs. Bij Flowkids komen dagelijks vijf kinderen. De kinderen komen van een half jaar tot een jaar ongeveer.

Wat is vernieuwend?

Als verklaring voor het gedrag en de situatie van de kinderen hanteert Flowkids het uitgangspunt van werkdruk bij kinderen (naar een model van TNO). Dat model laat zien dat als het geheel aan taakeisen en regelmogelijkheden uit balans raken, er inwendige stress kan ontstaan. De gevolgen zijn belasting verschijnselen en op langere termijn mogelijk burn out en verzuim. Het primaire brein neemt het over en het kind vertoont vecht of vluchtgedrag. Vroegsignalering (het herkennen van die werkdruk) is cruciaal om de ontwikkeling van gedragsproblemen door stress te voorkomen. Flowkids is gestoeld op de theorie van Luc Stevens, een model voor de onderwijsleersituatie. Dat houdt in dat kinderen worden gestimuleerd in:

- * het vergroten van de autonomie
- * keuzemogelijkheden en eigenaarschap
- * relationele verbondenheid; contact en dialoog met de kinderen

Ervaringen

Kinderen bij Flowkids leren hun grenzen te kennen en deze durven te aan te geven (zowel in de gezinssituatie als in de onderwijssituatie). Dat betekent dat:

- * De onderwijsbelasting wordt afgestemd op de belastbaarheid van de kinderen.
- * Het welbevinden in de onderwijssituatie duurzaam wordt hersteld

Flowkids en RSV hebben te maken met veel onbegrip (beeldvorming) vanuit de omgeving. Het concept hoogsensitiviteit wordt niet door eenieder serieus genomen omdat het geen stoornis is, vermeld in de DSM V. De communicatie tussen ouders en school verloopt niet altijd soepel omdat er over en weer veel onbegrip is. Het kind is vaak op school erg loyaal en bindend in de groep, maar laat thuis als reactie op overprikkeling gedragsproblemen zien.

Flowkids vindt plaats kleinschalige huiselijke setting in de natuur, wat een rustige uitstraling heeft. De kinderen gaan altijd samen eten halen en lunchen. Een locatie in de natuur werkt helend. Dat is een conditie, randvoorwaarde om de helende kracht en zelfherstellend vermogen van kinderen aan te boren. Er is ook een kat aanwezig want contact met dieren, is ook een belangrijke factor in het herstel. Het is tot nu toe altijd gelukt een kind te re-integreren in het onderwijs.

Contact

<https://www.hetnieuwedenken.nu>

Mirjam van Diemen en Jacques van den Born 0652688979

Het dagelijks bestaan

Locatie: Zutphen

Initiatiefnemers: Karel Overbeek en An de Cock

Betrokken gemeenten: Zutphen en gemeentes daaromheen

Voor wie is het initiatief

Het dagelijks bestaan richt zich op jongeren van 14 tot 27 jaar die op de een of andere manier zijn vastgelopen en waarbij de focus op 'terug naar school' enorme stress oplevert.

Initiatief in het kort

Het dagelijks bestaan (gestart in 2008) is een kleinschalige leefgemeenschap, een plek waar jongeren kunnen zijn wie ze zijn en ontdekken wat ze willen. Het initiatief heeft 30 plekken voor dagbehandeling/begeleiding en 10 plekken beschermd wonen. Uitgangspunt is dat de jongeren iets in of met de groep wil doen. De visie is dat iemand in contact met de groep zich kan ontwikkelen. Iedere jongere wordt daarom uitgenodigd en gestimuleerd om bij het dagprogramma aanwezig te zijn, meedoen met de activiteit is niet verplicht. De dag start gezamenlijk om elkaar te ontmoeten, dan een beweeg activiteit en vervolgens de leerwerkplaats waarin geleerd wordt door te doen: koken, tuinieren, kunst, klussen, muziek. Aan de hand van het 'doen' worden op een laagdrempelige manier gesprekken gevoerd, waarin gereflecteerd wordt op eigen gedrag en motivaties. Metacommunicatie en humor zijn belangrijke ingrediënten voor de werkwijze. De meeste jongeren stromen na een half tot 3 jaar uit als ze weten hoe ze hun leven verder willen aanpakken en zelf vinden dat ze er klaar voor zijn.

Wat is vernieuwend?

- * **Geen eindtermen.** Er worden vooraf geen doelen gesteld of termijnen afgesproken met de jongere en zijn/haar ouders. Je wordt bij het dagelijks bestaan niet klaargestoomd ten behoeve van de economie (dit moet je doen en daar moet je heen) maar je leert om te leven en in contact te staan met de maatschappij.
- * **Leren door te leven in en met de leefgemeenschap.** Het dagelijks bestaan wordt gezamenlijk gedragen door ieder die aanwezig is. De dagelijkse taken worden verdeeld. De leerwerkplaatsen zijn vaak opgezet door mensen die zelf aan de deur klopten, zoals een kapster, een kok. Het initiatief ontwikkelt zich organisch door de werkwijze en de opgedane ervaringen met elkaar te bespreken.
- * **Relatiegericht werken.** Er is een groot netwerk op lokaal niveau, ontstaan door alle mensen die op één of andere manier betrokken zijn bij het dagelijks bestaan. Men wil kleinschalig blijven, zodat mogelijk blijft dat iedereen elkaar kent. Er wordt gewerkt aan het opbouwen van langdurige contacten.
- * **Kwaliteit.** Met elkaar bepalen wat goed werkt en wat nodig is. Dat gebeurt in gesprek met ouders, in gesprek met de jongere, in gesprek met de gemeente. Het dagelijks bestaan werkt heel transparant door de realiteit te bespreken en niet de schone schijn ophouden. Het effect wordt bepaald aan de hand van de reis die iemand heeft afgelegd bij het dagelijks bestaan.

Ervaringen

Er is een grote variëteit in eindresultaten. Jongeren stromen uit naar werk, opleiding, behandeling of nog iets anders.

Organisatie

Het dagelijks bestaan kent een platte organisatie. Er werkt 17 fte (woonbegeleiders, SPH-ers, vakdeskundigen), waarvan 30 vrijwilligers.

Contact

www.hetdagelijksbestaan.nl

Het dagelijks bestaan algemeen: 0575 529222

HUISKAMER

Locatie: Nijmegen

Initiatiefnemers: Samenwerkingsverband V(SO) Nijmegen e.o., Flex college

Betrokken gemeenten: Nijmegen en omliggende gemeentes zoals Boxmeer

Voor wie is het initiatief

De Huiskamerklas is voor VO-leerlingen binnen het samenwerkingsverband die het op hun VO school niet lukt om naar school te gaan. Het gaat om leerlingen met zware internaliserende problematiek, vaak in een combinatie met systeemproblematiek, waarbij men verwacht dat rust, aandacht en extra begeleiding gaat helpen.

Initiatief in het kort

Het initiatief is in 2010 gestart en er zijn momenteel zo'n 12 jongeren veelal uit de bovenbouw van de hogere onderwijsniveaus. Een leerling kan pas aangemeld worden als de VO school van herkomst al stappen heeft gezet. Een leerling start meteen met volledig aanwezig zijn, wat wel minder uren zijn dan in het reguliere onderwijs. Na een eerste periode van ontspannen en vertrouwensband opbouwen met de mentor, wordt in samenwerking met de oorspronkelijke school het best mogelijke onderwijsprogramma opgesteld. Daarnaast zijn er kook- en gymlessen, creatieve en sociale vaardigheidslessen. In deze lessen kunnen leerlingen op een andere manier in contact komen met de docent en met elkaar. Vaardigheden zoals plannen, stap voor stap aanpak, samenwerken worden op een luchtige manier geoefend. Bijkomend voordeel is dat ouders geregeld positieve feedback geven op de gemaakte producten: een taart, een schilderij, etc. Deze ontspanmomenten blijken erg goed te werken. De enorme fixatie op het leren van veel leerlingen wordt zo doorbroken, waardoor de stress vermindert. Na maximaal een jaar stromen de leerlingen uit naar de school van herkomst, een beter passende V(S)O school, een andere onderwijsvorm of dagbehandeling/ dagbesteding.

Wat is vernieuwend?

- * De huiskamer richt zich specifiek op jongeren met internaliserende problematiek. Deze groep is niet te combineren met een groep waar gedragsproblemen op de voorgrond staan. Mentoren en ondersteuners worden continu bijgeschoold over de problematiek.
- * Intensieve samenwerking met ouders en hulpverlening: van elkaar leren wat werkt voor de betreffende leerling en het samen voor elkaar krijgen dat de leerling de huiskamer bezoekt en blijft bezoeken.
- * Intensieve samenwerking met school van herkomst wat betreft het aanleveren van les-pakketten en het faciliteren van mogelijke terugkeer. De herkomstscholen beseffen steeds beter dat ze verantwoordelijk blijven voor de leerling.
- * De gebruikelijke rebound is 3 maanden en een leerling kan tot een jaar de huiskamer bezoeken.
- * Als eerste wordt er gewerkt aan het aanwezig zijn in de huiskamer. Pas als dat op een ontspannen manier lukt, komt het onderwijs weer in beeld.

Ervaringen

De meeste jongeren zijn opgelucht als ze mogen starten bij de huiskamer. Met alle inspanningen om de drempel zo laag mogelijk te krijgen, lukt het in de meeste gevallen ook om te komen. En als een jongere daadwerkelijk komt, verloopt het traject meestal ook goed. Een goede samenwerking met ouders en een hulpverlening die matcht met het gezin en ondersteunend is, zijn hierbij positieve indicatoren.

Het mentorschap is een zeer intensieve taak, terwijl voor anderen dat niet zichtbaar is: het is toch een rustig groepje?

Organisatie

De Huiskamerklas wordt gefinancierd door de constructie "geld volgt leerling". Hierbij legt het Samenwerkingsverband nog bij en ook de gemeente legt bij. De tijdelijkheid maakt het betaalbaar. Een gedreven en kundige mentor is een noodzakelijke voorwaarde om de huiskamer te laten functioneren.

Contact

samenwerkingsverbandvo.nl/flex-college
Mathilde Schouten 024 3551097

Inizo

Locaties: Leidschendam (sinds 2015) en Boskoop (sinds 2018)

Initiatiefnemers: Hans Ramp en Corina Vermast

Betrokken gemeenten: H10 gemeenten in de regio Haaglanden, een paar andere gemeenten

Voor wie is het initiatief

Jongeren van 13 tot 24 jaar met gedragsproblemen, waarvoor een gesloten plek in de jeugdzorg nog als enige oplossing wordt beschouwd.

Initiatief in het kort

Inizo is een kleinschalig initiatief voor wonen en dagbesteding, met steeds meer onderwijs (lessen, huiswerkbegeleiding). Op beide locaties wonen ongeveer 11 jongeren. In totaal werken er 25 mensen, 10 fte. Nu met de opening van de tweede locatie zullen meer jongeren geholpen kunnen worden. Naast een eigen kamer voor elke bewoner zijn er grote gemeenschappelijke ruimtes en veel buitenruimte. Inizo biedt een huiselijke sfeer zonder sloten. De kleinschaligheid betekent dat iedere begeleider alle bewoners kent. Zo kan er snel ingespeeld worden op wat er gebeurt. Beleid kan eenvoudig worden aangepast of gemaakt. Een jongere mag blijven zolang als nodig is.

Inizo is gebaseerd op de visie dat elke jongere de behoefte om zich te ontwikkelen. Een eerste stap bij nieuwe bewoners is vaak om uit de eigen kamer te komen en met anderen te leren omgaan. Ontwikkeling kan op vele terreinen plaatsvinden: sociaal emotioneel, huishouden, werk, dagbesteding, onderwijs. Ook kan elke dagelijkse situatie aangegrepen worden om iets te leren.

De hele instelling is gebaseerd op vertrouwen. Vertrouwen naar de bewoners, vertrouwen naar de ouders en vertrouwen naar elkaar als collega's. Het voorkómen van mislukkingen is een belangrijk aandachtspunt. Het streven is de jongeren zoveel mogelijk succeservaringen op te laten doen.

Wat is vernieuwend?

- * **De aanpak agressief gedrag.** Er is geen time out plek en men heeft een gewone omgang met elkaar. Een escalatie of controleverlies betekent niets anders dan een moeilijk moment. Het wordt geen zwaar ding, er ontstaat geen stress en het leven gaat daarna gewoon weer door. Men accepteert de gedragsproblemen van elkaar.
- * **Eigen verantwoordelijkheid begeleider.** Veiligheid wordt niet in eerste instantie geboden vanuit de structuur, maar vanuit de begeleiders zelf. De begeleider heeft én geeft veel vrijheid en neemt eigen verantwoordelijkheid voor het proces. Als begeleider sta je naast de bewoner en handel je in samenspraak met de ouders.
- * **Onderwijs geven in de vorm die passend is.** Een zorginstelling is geen onderwijsinstelling, maar er wordt creatief gezocht naar een geïntegreerde oplossing die passend en haalbaar is voor de jongere. Zo is er onderwijs in de vorm van zelfstudie met ondersteuning, lessen in huis door een docent of les op de Leo Kannerschool.
- * **De rol van ouders.** Het huis is laagdrempelig en toegankelijk. Ouders kunnen langs komen wanneer ze willen. Ze kunnen op hun eigen manier hun ouderrol vormgeven. Dit altijd wel in samenspraak met de jongere zelf en het team.

Ervaringen

Er blijkt veel behoefte aan een voorziening als Inizo. De wens was om zonder wachtlijsten te werken, maar dat blijkt onmogelijk. Het vinden van een groot pand is al lastig en wordt nog bemoeilijkt door buurtbewoners die een groep jongeren met gedragsproblemen niet direct met open armen willen ontvangen. Daarbij is het wijzigen van bestemmingsplannen ook een langdurig traject.

Het initiatief te financieren bleek een minder groot probleem dan de administratieve last die het oplevert: boekwerken aan formulieren (overal anders), complexe declaratiesystemen en lange wachttijden.

Niet iedereen is geschikt om begeleider te worden. Je moet niet schrikken van agressie en kunnen werken zonder vaste procedures en handleidingen.

Contact

www.inizo.nl

Inizo kantoor 06-18424348

KLOTS

Locatie: Avenhorn

Initiatiefnemers: Wendy Brockhoff en Martine Jongewaard-de Boer

Betrokken gemeenten: Hoorn en de 7 gemeentes waarvoor zij ook inkopen

Voor wie is het initiatief

Kinderen en jongeren die het niet redden op school en extra ondersteuning nodig hebben, maar waarbij niet duidelijk is wat er nu precies aan de hand is. Hoogbegaafdheid blijkt vaak een rol te spelen. Als individuele begeleiding van de jongere, (preventieve) groepsbegeleiding of psychoeducatie op school niet voldoende blijkt, dan wordt de jongere op Klots begeleid.

Initiatief in het kort

Nu na 1,5 jaar zijn 25 kinderen/jongeren in begeleiding bij Klots. Een aantal daarvan zijn uitgevallen op school en voor hen bestaat het aanbod uit 2 dagen per week dagbesteding op de locatie van Klots, gecombineerd met individuele begeleiding en oudercoaching. Oudercoaching is een belangrijk onderdeel van de begeleiding omdat ze vaak zien dat er inefficiënte patronen in het gezin zijn ontstaan die niet helpend zijn voor de ontwikkeling van de jongere. Snel reageren, flexibiliteit en praktisch zijn belangrijke pijlers van de werkwijze. Op basis van de hulpvraag die samen met de jongere en ouders wordt geformuleerd, worden doelen gesteld. Werkelijk alles wordt aangegrepen om vaardigheden te oefenen en kennis te vergaren: de dagelijkse handelingen en de omgang met elkaar of tijdens de sport. De motivatie van de jongere is de ingang voor het leren. Men onderhoudt laagdrempelig contact met ouders, zodat ervaringen over en weer uitgewisseld en gebruikt kunnen worden. Het uiteindelijke doel is dat de jongere een plek vindt in de samenleving, wat dat ook is.

Wat is vernieuwend?

- * Bij Klots is niet de diagnose leidend maar de hulpvraag en wat nodig is om de doelen te bereiken.
- * Kinderen krijgen verantwoordelijkheid voor de keuzes die ze maken. Consequenties en effecten van een keuze worden besproken, maar de keus is aan hen.
- * Als Klots niet alles zelf willen doen maar een netwerk opbouwen van kleine praktijken in de regio die iets aanvullends of een bepaald specialisme bieden. Zo maak je optimaal gebruik van aanwezige kennis ten behoeve van de jongeren.
- * Klots werkt herstelgericht: geleerd wordt hoe je zelf kunt omgaan met je beperking en een plek in de maatschappij kan creëren.
- * Uitgaan van de mogelijkheden van een jongere, dus differentiëren op cognitieve en sociaal emotionele taken.

Ervaringen

Een jongen uit de regio zat al jaren thuis, ging uiteindelijk 2 dagen per week naar een zorgboerderij in Venlo. Een dure oplossing, alleen al het vervoer. Het was uitsluitend opvang, hij leerde daar niets, maar ouders waren even ontlast. Hij kwam bij Klots op badslippers en in joggingpak. Hij had al veel faalervaringen opgedaan en thuis deed hij niets anders dan gamen. Zijn ouders deden de rest, all inclusive. Om nog beter te kunnen gamen, wilde hij wel engels leren. Dat werd het aangrijpingspunt. Hij zit nu op Havo niveau engels. Koken wilde hij ook wel leren, nu loopt hij stage in een hotel in de buurt. Om stage te kunnen lopen, moest hij leren zich beter te verzorgen. Aan de hand van waarvoor hij gemotiveerd was, werden allerlei vaardigheden aangeleerd.

Organisatie

Stichting Klots is een zorginstelling en werkt op basis van PGB en ZIN.

Contact

www.stichtingklots.nl
kantoor 0229 542736

't KOEPELTJE

Locatie: Bedum

Initiatiefnemers: 's Heerenloo, Cedin en samenwerkingsverband 20.01 PO

Betrokken gemeenten: gemeenten uit de provincie Groningen

Voor wie is het initiatief

't Koepeltje biedt behandeling en begeleiding aan kinderen tussen de 8 en 12 jaar, die geen plek (meer) hebben in het onderwijs. Kinderen met ernstige gedragsproblemen, die niet uitsluitend veroorzaakt worden door kindproblematiek.

Initiatief in het kort

In een schoolgebouwtje wordt een combinatie van zorg en onderwijs aangeboden aan 24 kinderen in 3 groepen met twee begeleiders met een zorgachtergrond. Er wordt gestreefd naar het bieden van een veilig klimaat waarin het kind zich begrepen en gewaardeerd voelt en waarin hij kan groeien in (zelf)vertrouwen, reflectievermogen, competenties, motivatie, autonomie en eigenwaarde. Er wordt in eerste instantie gewerkt aan de emotionele versterking van het kind. Het sociale competentiemodel, het concept window of tolerance, Kids Skills en Basic Trust zijn belangrijke elementen van de begeleiding. Ouders moeten akkoord gaan met ambulante ondersteuning in de thuissituatie, omdat men gemerkt heeft dat het traject alleen lukt als ouders op dezelfde lijn zitten. Elke kind wordt 1x per 6 weken in een multidisciplinair team besproken waarin de aanpak geëvalueerd en eventueel bijgesteld wordt. Een leerkracht brengt in kaart aan welke leervoorwaarden het kind nog moet werken. Zodra leren weer mogelijk wordt, worden er schoolvakken aangeboden. Gemiddeld wordt na 1,5 jaar (en voor kinderen met een normale IQ eerder) een vervolgplek gezocht.

Wat is vernieuwend?

- * een echte oplossing voor het kind zoeken zonder eerst naar de kaders en regels te kijken
- * samenwerking onderwijs en zorg: vanuit dezelfde visie een passende oplossing bieden. Zorg is voorliggend omdat een kind niet toekomt aan onderwijstaken als het niet emotioneel in balans is.
- * gebaseerd op de basic trust methode: pas als een kind voldoende veiligheid voelt en vertrouwen heeft, kan het zich verder ontwikkelen.

Ervaringen

Een mooie ervaring is het traject van een jongen die als enige toekomst een 24 uren opname had. Hij is bij 't Koepeltje gekomen en heeft zich enorm ontwikkeld. De ouders zeggen: wij zien onze zoon weer lachen sinds een hele lange tijd.

De reactie van ouders is wisselend. De meeste ouders zijn enthousiast, omdat ze een ontspannen kind terug zien. Sommige ouders maken zich zorgen als er fysiek ingegrepen moet worden. Als de veiligheid van het kind en/of de omgeving van het kind in gevaar is, dan wordt er fysiek ingegrepen door twee begeleiders buiten de klas. De vliegende keep komt dan in de groep. Soms wordt een kind werkelijk een wild beest en dan wordt er eerst voor gezorgd dat het weer tot rust kan komen. Pas dan kan het kind weer verder. Als er thuis geen begrenzing is, als het nog niet ervaren heeft dat er een 'nee' bestaat, dan wordt het lastig.

Het is gebleken dat het noodzakelijk is dat de samenwerkingspartners (onderwijs en zorg) dezelfde visie hebben en dat beiden bereid zijn om te investeren voordat het rendabel wordt

Organisatie

Het initiatief is een gezamenlijk initiatief van s Heerenloo (zorginstelling), Cedin (advies- en begeleidingsbureau op het gebied van jeugdzorg en onderwijs) en het samenwerkingsverband PO 20.01 en gestart in oktober 2017.

Contact

www.sheerenloo.nl

Esther Dieterman 088 0360000

LIVE

Locatie: Leiden

Initiatiefnemer: Lara van Beek

Betrokken gemeenten: Regio Leiden

Voor wie is het initiatief

Het gaat om kinderen met hoogbegaafdheid en hoogsensitiviteit, gecombineerd met een veelheid aan overige diagnoses. Veel kinderen zijn behoorlijk getraumatiseerd door hun schoolervaring.

Initiatief in het kort

Januari 2018 is LIVE gestart. Via het netwerk en via social media worden kinderen aangemeld. Het is elke keer weer schrikken met welke verhalen ouders aankomen. Thuiszitten heeft zoveel impact, op het kind, op het gezin. Zelf is ze moeder van drie kinderen, waarvan de oudste 8 jaar geleden is uitgevallen. Ze heeft jaren thuisonderwijs gegeven. In de loop der tijd haakten steeds meer kinderen aan, die ook uitgevallen waren uit het onderwijs. De zorg vanuit een zorginstelling die sommige kinderen geboden werd, was ook niet toereikend. Je kunt niet eerst een stukje fixen en dan terug naar school. Om deze kinderen beter te kunnen begeleiden, is LIVE gestart

Wat is vernieuwend?

- * LIVE laat jeugdigen eerst bijkomen. De ervaring is dat na 3 weken er verandering merkbaar is bij de jeugdigen. Met elk kind wordt eerst een relatie opgebouwd. Alleen vanuit een vertrouwensband kan gewerkt worden. Dit is zo belangrijk omdat het kind alle vertrouwen verloren heeft.
- * Er wordt per kind een passend traject uitgezet die alle levensgebieden betreffen. Zorg en onderwijs wordt gecombineerd waardoor kinderen (en gezin) niet te maken hebben met een hele batterij aan professionals die allemaal een stukje doen.
- * Ouders en gezinssysteem worden ook begeleid

Ervaringen

Bij LIVE houdt men rekening met de manier waarop de kinderen leren (bijv. topdown). Eigen interesses en kwaliteiten worden ingezet. Scholen die zich op hoogbegaafdheid richten, blijven toch binnen de kaders van het reguliere onderwijssysteem. En de kinderen die bij LIVE komen, passen niet in dat systeem. Het belang van het kind staat altijd voorop. Initiatiefnemer hoopt dat binnen het onderwijs eerder wordt gesignaleerd als het onderwijs niet passend is voor een kind. En dat er voor alle kinderen op haar wachtlijst een goede plek komt. Het is mooi om te zien dat de kinderen weer plezier hebben en tot ontwikkeling komen.

Veel ouders en kinderen hebben zich heel alleen gevoeld in de periode dat het kind thuis kwam te zitten. Gevoel van falen. Ouders worden begeleid in het beter begrijpen wat er aan de hand is. 1x per 6 weken evalueert LIVE met ouders en jeugdige en worden de vervolgstappen bepaald. Er worden ouderavonden georganiseerd met thema's waarbij ouders met elkaar in contact komen. Deze avonden worden druk bezocht, er is veel behoefte aan.

Organisatie

Er zijn nu 13 gefinancierde plekken en er staan 60 kinderen op de wachtlijst. In eerste instantie is Live gestart met werken op basis van PGB's, maar de regels maakten dat dit niet houdbaar was. Na veel gesprekken binnen de regio Leiden financieren het samenwerkingsverband en de gemeente het initiatief nu tijdelijk. Eerst tot 1 november, nu tot eind december 2018, met alle stress die dat oplevert voor kind en ouders. Er zijn gesprekken geweest met schoolbesturen, gemeente, de onderwijscommissie, leerplicht, OCW, noem maar op, maar het heeft nog niet geleid tot een structurele financiering. Schoolbesturen zeggen dat ze het initiatief niet kunnen financieren omdat ze geen onderwijsinstelling zijn. Ze zijn ook geen zorginstelling omdat ze onderwijs bieden. Kortom, ze passen nergens in. Ook de variawet biedt geen uitkomst, omdat het een leerling tijdelijk een andere oplossing biedt. En niet alle kinderen kunnen terug naar school. De scholen binnen hun regio erkennen overigens wel dat ze de kinderen die bij LIVE aankloppen niet kunnen bieden wat nodig is.

Contact

live-life.today

Lara van Beek 06 12740570

MAUPERTHUIS

Locatie: Driebergen

Initiatiefnemers: de directie van Maupertuus, initiatiefcoördinator is Heleen van Kuyk

Betrokken gemeenten: Maupertuus is een particuliere school voor leerlingen uit het hele land, voor de thuiszittersgroep is er contact met de gemeente Utrechtse Heuvelrug en andere omliggende gemeentes.

Voor wie is het initiatief

Het initiatief is bedoeld voor leerlingen die passen binnen de doelgroep van Maupertuus (leerlingen met leer-en ontwikkelingsproblemen) maar waarvan de ouders het schoolgeld niet kunnen financieren. Het kind moet zelf gemotiveerd zijn om onderwijs te volgen en de ouders moeten volledig achter het onderwijs staan en de schoolgang ondersteunen.

Initiatief in het kort

Maupertuus is een particuliere school met gespecialiseerd onderwijs voor bijna 100 leerlingen van 7 tot 20 jaar. De 8 à 10 Mauperthuis leerlingen vormen geen aparte groep maar maken gebruik van Maupertuus. Elke groep van maximaal 10 leerlingen heeft een vaste leerkracht en mentor en een vaste orthopedagoog of kinderpsycholoog waarmee minstens 1x per week een gesprek is. Deze pedagoog/psycholoog onderhoudt het contact met ouders en eventuele andere hulpverleners. Logopedie, ergotherapie en fysiotherapie kunnen ingezet worden in schooltijd. Een veilige omgeving en een positieve benadering vormen de basis. Echt maatwerk wordt gefaciliteerd door medewerkers met een realistische caseload. Het gebouw is ondersteunend aan het onderwijsconcept, rust met veel ruimte in en buiten het gebouw. De onderwijslokalen zijn overzichtelijk én huiselijk. Er zijn speciale lokalen zoals een sportzaal, kooklokaal en lokaal voor creatieve lessen. Maupertuus biedt een integraal aanbod en elk kind wordt wekelijks besproken in een multidisciplinair team. Ouders worden beschouwd als de partners met betrekking tot het onderwijs aan hun kind. Er is zoveel contact als nodig is, er zijn korte lijnen. Het doel van het onderwijs is om terug te stromen in het reguliere onderwijs, wat meestal gebeurt bij een overgang naar een vervolgschool (bijv. na groep 8). Als dit niet mogelijk blijkt, dan wordt een goede vervolgplek gezocht.

Wat is vernieuwend?

- * veiligheid is voor elk kind anders. Daarom wordt met ieder kind besproken wat het nodig heeft hiervoor.
- * een vast, multidisciplinair team (onderwijsprofessionals en zorgprofessionals) rondom elk kind
- * samenwerking met partners als Gedragswerk, Lansbrekers, ouders, gemeente Utrechtse Heuvelrug
- * er is onderzoek aan gekoppeld aan het initiatief

Ervaringen

Na een periode van 3 maanden thuiszitten kon D op Mauperthuis starten. De moeder van D heeft ervaren dat daadwerkelijk gekeken wordt naar wat het kind nodig heeft. Als er iets aan de hand is, volgen er direct maatregelen. D is enorm opgebloeid, meer zelfvertrouwen, plezier en goede cijfers. Hierdoor ontstaat er meer ruimte bij hem om nieuwe dingen te leren, bijvoorbeeld op sociaal gebied. D vertelt zelf dat hij het op deze school erg fijn vindt. Een vaste groep, in een vast lokaal met zijn eigen tafel en zijn eigen spullen. De leerkrachten komen naar het lokaal toe in plaats van andersom. Huiswerk maakt hij op school in de huiswerkuren, daardoor hoeft hij thuis niet zoveel meer te doen. De school start om 9 uur, gelukkig niet zo vroeg. Inez, de orthopedagoog, begrijpt hem goed.

Bij uitstroom wordt er na 3 maanden contact gezocht met de ouders. Hieruit is gebleken dat het bij het overgrote deel van de leerlingen goed blijft gaan.

Organisatie

Mauperthuis is een initiatief van Maupertuus, een particuliere (V)SO school. Als particuliere school mag je niet door een reguliere school gefinancierd worden en als onderwijsinstelling mag je geen zorgbudget ontvangen. Zonder deze regels zou de financiering geen probleem zijn. Het initiatief is nu gefinancierd via crowdfunding.

Contact

maupertuus.info

Heleen Nauta-van Kuijk 06 55124490

OBS de BLINKER

Locatie: Kerk Avezaath

Initiatiefnemers: de school zelf

Betrokken gemeenten: regio Tiel

Voor wie is het initiatief

O.B.S. De Blinker is vanaf 2008 zich gaan richten op hoogbegaafde leerlingen en biedt nu voltijds HB onderwijs aan. op de school zijn zes klassen regulier onderwijs en twee klassen voltijds hoogbegaafdenonderwijs.

Initiatief in het kort

Binnen de HB klassen op de school worden individuele begeleidingsmogelijkheden, gerelateerd aan het onderwijs, aangeboden naar behoefte. Zoals het bijspijkeren van bepaalde vaardigheden, coaching gesprekken voor als iets niet lukt. Kleine klassen en een leerkracht met voldoende kwaliteit moeten gewaarborgd blijven (aangesloten bij Novilo). De kinderen die aangemeld worden, zijn vaak ergens vastgelopen in het onderwijs, meestal ergens in groep 4, 5 of 6 en een aantal van hen komt echt ongelukkig binnen. Na `aanmelding volgt een kennismakingsgesprek met ouders en kan het kind meedraaien in de beoogde groep, de wenweek. De observatie van de HB specialist wordt met ouders besproken. Het kind moet passen in de bestaande groep. Als een kind veel 1 op 1 aandacht nodig heeft, of als er complexe problemen spelen die niet binnen het onderwijs opgelost kunnen worden, dan wordt een andere oplossing gezocht.

Wat is vernieuwend?

De ervaring leert dat er bij de HB groepen meer oudercontacten zijn tussendoor. Bijvoorbeeld omdat de kinderen thuis problemen geven. Als het niet te maken heeft met het onderwijs, dan wordt de IB-er en het ZAT team ingeschakeld.

Ervaringen

In een HB klas met gelijkgestemden voelen de kinderen zich eindelijk begrepen. Naast het aanbieden van versnelde en extra lesstof aanbieden, worden de executieve functies versterkt. Het leren leren, plannen, organisatie, concentratie e.d. Zo wordt bijvoorbeeld Italiaans aangeboden, waarbij het niet zozeer gaat om d'e taal, maar hoe léér je een taal. De lesstof wordt top-down aangeboden: eerst uitleggen hoe iets werkt of wat het nut van iets is. Als de leerlingen het doel begrijpen, kunnen ze het pas toepassen. Zeggen dat iets gewoon zo moet, werkt niet. Meestal gaan de leerlingen na groep 8 naar een reguliere VO, vaak een VWO of Havo. Uit berichten van oud-leerlingen blijkt na een aantal maanden dat ze een goede start maakten in het VO. Het zou een verbetering zijn als elke school structureel bij elke leerling een goede screening uitvoert. Kinderen die op school komen, passen zich bijzonder snel aan. Wat is de norm hier? Niet alles mogen weten? Je voorkomt dan uitval of onvoldoende benutten van potentieel.

Organisatie

Het schoolgeld voor leerlingen in de HB groepen is hetzelfde is als voor leerlingen in de andere groepen. Het vervoer (een verantwoordelijkheid van de woongemeente) is in sommige gevallen lastig te regelen.

Contact

www.de-blinker.nl/specialisme

De Blinker 0344 681748

HET PLEIN der mogelijkheden

Locatie: Amersfoort, de Bilt, Bilthoven

Initiatiefnemers: Ilse van de Hoef en Hayler Diaz Tamboer

Betrokken gemeenten: Amersfoort en gemeenten uit de regio

Voor wie is het initiatief

Het PLEIN richt zich op kinderen en jongeren van 4 tot 21 jaar met leerplichtonthefving. De helft van de jongeren is 12+. Het gaat om jongeren met een ontwikkelingsstoornis, zoals autisme, en internaliserende problematiek. Veel jeugdigen zijn angstig, depressief en hebben veel liefde nodig.

Initiatief in het kort

Het Plein is een dagbesteding/onderwijsvoorziening sinds 2009 en begeleidt 70 kinderen op 3 locaties in kleine groepen van maximaal 8 kinderen met een vaste begeleider en een stagiair. De praktijkgroepen hebben meer begeleiders. De groepen zijn samengesteld op basis van leeftijd, persoonlijkheid en ontwikkelingsniveau. Het doel is om zoveel mogelijk toe te werken naar een plek in de maatschappij. Dat houdt in dat iedereen ondanks een eventuele prikkelgevoeligheid moet wennen aan prikkels (kleuren, geluid). Dus geen witte schotjes. Nieuwe jeugdigen hebben gemiddeld een week nodig om eraan te wennen. Vervolgens kijken naar waar iemand goed in is, welke motivatie er is om iets te leren. Humor is een belangrijk onderdeel van de aanpak. Niet alles zo serieus maken en op zoek gaan naar praktische oplossingen. Per jeugdige wordt gekeken wat nodig is om veiligheid te bieden. Dat kan zijn een duidelijke structuur, maar andere manieren zoals rust, veel ontspanningsmomenten zijn ook mogelijk. Kinderen en jongeren moeten zelf gemotiveerd zijn om te komen, maar hoeven niet direct voor de volle 100% aanwezig zijn. Een opbouw in uren en/of dagen, eerst kennismaken in de vakantie, het kan allemaal. Het PLEIN werkt vanuit de vraag die ouders hebben. Het is krachtiger als thuis en op het PLEIN aan dezelfde dingen wordt gewerkt. Er zijn 2 tot 5x per jaar oudergesprekken. Bij de meest betrokken en meewerkende ouders is het resultaat, de voortgang bij het kind duidelijk beter. Fysiotherapie en logopedie zijn in het pand aanwezig en kunnen flexibel ingezet worden. Een groot deel van de jongeren komt tot ontwikkeling, ook op cognitief gebied. Sommigen stromen uit naar het regulier onderwijs, VMBO of MBO of naar het (V)SO.

Wat is vernieuwend?

- * **Herstelgericht werken.** Met de jongere wordt toegewerkt naar de gewenste plek in de maatschappij. Wat moet je doen om dat voor elkaar te krijgen? Door eigen keuzes te maken leren om verantwoordelijkheid voor je eigen leven te nemen.
- * **Samenwerken met ouders:** het is een voorwaarde om met ouders aan dezelfde doelen te werken, leren houdt niet op na half 3.
- * **Oefenen in een normale omgeving.** Voor een plek in de maatschappij helpt het als je kan omgaan met veel verschillende mensen en dat leer je door met veel verschillende mensen sociale vaardigheden te oefenen in een gewone (niet prikkelarme) omgeving.

Ervaringen

Veel kinderen hebben een lange weg afgelegd voor ze bij het PLEIN belanden, van regulier naar SBO naar SO, of via klinische opname. Deze kinderen hebben een dikke muur om zichzelf heen gebouwd.

Een begeleider, die al 7 jaar bij het PLEIN werkt, vertelt dat de mensen die hier werken het naar hun zin hebben, er zijn blije kinderen. Het is prettig dat je als begeleider veel invloed en veel autonomie hebt. Hij haalt energie uit de jongeren, er zijn vorderingen aan het eind van het schooljaar. Zo was er een stotteraar die niet meer sprak toen hij kwam. En nu leert hij weer praten, echt geweldig.

Organisatie

Het PLEIN wordt als zorginstelling gefinancierd. Het contact met de samenwerkingsverbanden is niet optimaal, terwijl ze wel leerlingen opvangen die het niet redden. Sommige scholen betalen mee, andere niet. Ten behoeve van het onderwijs worden IVIO of LOI pakketten gebruikt. Het PLEIN heeft het financieel zwaar.

Contact

hpdn.nl

kantoor (Ellen van de Hoef) 06 31041983

PLEYSIER, IVIO@home

Locatie: Den Haag

Initiatiefnemers: Bob Massier

Betrokken gemeenten: scholen van de 4 samenwerkingsverbanden Zuid-Holland West, Westland, Zoetermeer en Delft.

Voor wie is het initiatief

Het initiatief is voor jongeren waarvan ouders en school vinden dat ze wél een onderwijsbehoefte hebben maar niet naar een school kunnen door hun (soms zware) psychiatrische problematiek, met bijvoorbeeld langdurige zorg en behandeling, crisisopnamen, suïcidepogingen. IVIO@home dat sinds enkele jaren bestaat, komt in beeld als de behandeling klaar is. Voorwaarde is dat de jongere ondersteuning en begeleiding accepteert en een intrinsieke motivatie tot leren moet hebben. Het systeem rondom de jongere moet stevig zijn.

Initiatief in het kort

IVIO@home is een tijdelijke voorziening van een paar maanden tot een jaar. Momenteel zijn er 8 leerlingen met een gemiddelde leeftijd tussen de 15 en 19 jaar. De jongere wordt thuis geholpen met schoolwerk en als het lukt, kan de jongere naar het schoolgebouw komen voor één of meerdere lessen. De leerbehoefte wordt als gezond stukje van de jongere aangegrepen om succeservaringen op te doen. Het doel is om de leerling weer schoolrijp te maken, en indien dat niet lukt een optimaal alternatief te vinden.

De jongere serieus nemen en het gesprek met hem of haar aangaan is een voorwaarde om tot ontwikkeling te komen. Veiligheid is de noodzakelijke basis, afwezigheid van pestgedrag. Het systeem rondom het kind moet stevig genoeg zijn. Doordat er 1 op 1 gewerkt wordt, kunnen belemmeringen in het leerproces tijdens de begeleiding opgepakt worden. Dat kunnen andere zaken zijn dan onderwijszaken. Het blijkt dat veel leerlingen een vertekend beeld van de toekomst hebben. Ze zien zichzelf dingen doen die niet haalbaar zijn of hebben nog geen toekomstperspectief voor zichzelf.

De leerlingen moeten (leren om) zelfstandig via pakketten te kunnen gebruiken. Na het traject bij IVIO@home wordt een warme overdracht gedaan naar het vervolg. Regelmatig is dat een MBO opleiding, het REA college of de ICT afdeling van het Albeda College.

Wat is vernieuwend?

- * er is geen focus op resultaat, de leerling mag eerst tot zichzelf komen, er wordt geen druk op gelegd.
- * in gesprek met de leerling, aandacht voor bejegening
- * er worden geen repressieve maatregelen opgelegd.

Ervaringen

Een meisje met ernstige psychiatrische problemen, verschillende crisisopnamen, 24 uren begeleiding etc., wilde de school niet in maar heeft een enorme drive om te leren. Als ze uit de isoleer kwam, ging ze leren. Na 1 jaar heeft ze met behulp van IVIO@home staatsexamens gedaan voor een aantal vakken en nu gaat ze de andere vakken doen.

Een jongen met een vrijstelling, die alleen maar in zijn kamer verbleef en dagritme problemen had, werd aangemeld door zijn ouders, die het woord deden. Er was totaal geen communicatie met hem mogelijk. Een IVIO@home begeleider is thuis begonnen om contact met hem te leggen. Binnen een maand kwam hij uit zijn kamer en bloeide hij langzaam op. Nu is zijn doel om iets met gamedesign te doen. Binnenkort start hij een opleiding in Amsterdam op dit gebied.

Organisatie

Het initiatief wordt bekostigd uit de reguliere onderwijsgelden van het VSO, aangevuld met PGB gelden vanuit de gemeente voor aanvullende begeleiding thuis of op school bij reïntegratie. Financiering is nauwelijks voldoende en verantwoording is complex door het onderscheid zorg/onderwijs. Kwalitatief goede begeleiders vinden is lastig.

Contact

www.pleysier.nl/zefier

Bob Massier 070 3150022

School2Care

Locatie: Amsterdam, Almere

Initiatiefnemers: Janet Schut

Voor wie is het initiatief

School2Care richt zich op jongeren van 12 t/m 17 jaar die door meervoudige problematiek de aansluiting met het (voortgezet) onderwijs verliezen en overlast veroorzaken. Het zijn jongeren die thuis, op school en in de vrije tijd ernstige problemen hebben zoals grensoverschrijdend en risicovol gedrag, niet accepteren van gezag, gebrek aan sociale vaardigheden, overbelasting van ouders, problemen in de thuissituatie.

Initiatief in het kort

School2Care is een school met een intensief programma – twaalf uur, van 08:00 tot 20:00 uur – waarin onderwijs, talentontwikkeling en zorg zijn geïntegreerd. De jongeren worden begeleid naar een (vervolg)opleiding en/of werk. Jongeren krijgen les op eigen niveau. School2care onderscheidt zich door de intensiteit van het programma, de schooltijden en de coachingsrol van de begeleiders. Elke jongere heeft een individuele coach met een onderwijskundige en zorg achtergrond. School2care heeft zo'n 43 plekken beschikbaar en begeleidt 55 jongeren per jaar. Gemiddeld 20 leerlingen ontvangen begeleiding bij uitstroom (nog zo'n negen maanden na het programma). Er zitten ongeveer 8 jongeren in een klas. School2care is een coproductie van Spirit, Altra, gemeente en het samenwerkingsverband om te voorkomen dat (criminele) jongeren residentieel of justitieel worden geplaatst. School2Care is als interventie erkend (goed onderbouwd) door Deelcommissie jeugdzorg en psychosociale/pedagogische preventie van het Nederlands Jeugdinstituut.

Wat is vernieuwend?

De verwachting en inzet van School2Care is dat investeren in de ontwikkeling van jongeren het beste antwoord is op de problematiek in de jeugdhulp. De uitdaging bij de jongeren is het weer krijgen van perspectief en het leren van competenties die weer aan laten sluiten bij de maatschappij. Hiervoor is nodig dat ze weer vertrouwen krijgen in zichzelf en de ander, autoriteit aanvaarden en schoolse vaardigheden aanleren. Dat gebeurt door:

- * Drie lesblokken van ieder een uur. Tijdens deze uren werken jongeren klassikaal en ook individueel aan de eigen 'leerlijn'. Bij School2Care volgen jongeren de vakken Nederlands, Engels, wiskunde en mens & maatschappij. Om het niveau te bepalen, doen jongeren bij de start van het vak een toets.
- * Na de warme lunch door jongeren zelf bereid worden er 3 lesblokken aangeboden van een uur. Dit kan een vak zijn die jongeren nodig hebben voor het uitstroomperspectief, portfolio of sport.
- * Het zesde blok (het laatste blok) is gericht op workshops of specifieke coachgesprekken, gericht op talentontwikkeling. Het avondprogramma is gericht op ontspanning. Voor de workshops is er onder andere keuze tussen: zaalvoetbal, zelfverdediging, muziek, beeldend vormen, toneel, creatief schrijven, paardrijden of tuinieren (Altra).

Ervaringen

Het onderwijs en het onderwijsperspectief vormt de basis van School2are. De onderwijsaanpak kenmerkt zich door maatwerk, het is zoveel mogelijk gepersonaliseerd. De coachingsrol is betekenisvol voor een goede werkrelatie tussen een volwassene en een jongere; een samenstelling tussen de leraar-leerling en de therapeut-client relatie. Die coachingsrol blijkt een succesfactor om een jongeren te begeleiden naar structurele vorm van onderwijs, werk of vervolgtraject. School2Care wordt nu doorontwikkeld naar een learn2work locatie en uitgebreid naar andere steden. Bij die implementatie is de aanbeveling om een locatie onder 1 dak te zoeken met de jeugd GGZ, het project te plaatsen bij 1 organisatie en niet onder een netwerk, zodat het eigenaarschap helder blijft. De intensieve samenwerking met jeugd GGZ en een integraal plan is cruciaal in verband met de psychiatrische problematiek bij 80% van de leerlingen.

De bekostiging van School2Care is opgebouwd uit drie gelden: onderwijs (leerlingtelling, ministerie OCW), jeugdhulp (gemeente) en Samenwerkingsverband VO. Het Samenwerkingsverband kent extra TLV's toe door jongeren bij School2Care te plaatsen.

Contact

www.school2care.nl

Janet Schut 0646282118

SPIRARE

Locatie: Venlo Greenpark

Initiatiefnemers: Hanny Kusters en Johan Kusters

Betrokken gemeenten: door heel Nederland

Voor wie is het initiatief

De jongeren die naar Spirare komen zijn hoogbegaafd en autodidactisch, veelal afgestroomd naar een lager onderwijstype. Het schoolsysteem past hen niet. De overlevingsstrategie is ófwel aanpassen, waarbij je je identiteit verliest ófwel er tegen vechten waarbij ook je identiteit niet tot ontwikkeling kan komen. De jongeren zijn niet schoolgemotiveerd, ze ervaren de school als volslagen nutteloos.

Initiatief in het kort

Momenteel bezoeken 100 jongeren Spirare, dat in 2014 is gestart. Ongeveer 25 jongeren verblijven op het terrein omdat de reisafstand naar huis te groot is of omdat de gezinssituatie daar om vraagt. De meeste jongeren die vaak al op de basisschool min of meer zijn uitgevallen, starten als ze tussen de 13 en 18 jaar zijn. Elke jongere start met een rustfase, de bezinningsfase, wat echt nodig is omdat de meeste jongeren enorm uitgeput aankomen. Er is ruimte en tijd om te ontdekken wie je bent en wat je wilt. In de oriëntatiefase vindt de jongere op basis van capaciteit en natuurlijke drijfveren zijn weg, ondersteund door lifeguides en trackguides, de coaches. In de integratiefase wordt de vraag beantwoord: hoe wil jij je leven leiden?

Bij Spirare is weinig structuur omdat er gewerkt wordt aan een innerlijke structuur. Het gaat om goed luisteren naar de jongere, op basis van gelijkwaardigheid samen dingen doen. Er zijn nauwelijks regels maar er worden afspraken gemaakt over zaken als dat nodig en nuttig is. Spirare staat een procesmatige aanpak voor, in eigen tempo. Het is geen traject met een doel of vastomlijnd resultaat, zoals een diploma. De mogelijkheden bij Spirare zijn gevarieerd en op verschillend niveau. Lessen kunnen gevolgd worden, maar het is niet verplicht om de les 'uit te zitten' als het je niet past op dat moment. Er wordt van alles georganiseerd met de jongeren. Reizen, werkbezoeken, alles is mogelijk. Als je iets wil, moet je er wel wat voor doen, bijvoorbeeld de financiering regelen. Dus geen onnodige verslaglegging. Samen eten tijdens de lunch is een vast onderdeel, een sociale activiteit. Onder het eten worden de meest uiteenlopende zaken besproken en ontstaan er allerlei contacten en dwarsverbanden.

Wat is vernieuwend?

- * ontwikkeling op basis van zingeving
- * procesmatige aanpak, geen vastomlijnd doel of resultaat
- * ondersteuning op basis van gelijkwaardigheid en in het contact
- * volledig gedifferentieerd onderwijs

Ervaringen

De school was voor A een nachtmerrie. Hij moest allemaal dingen doen die hij absoluut niet wilde. Hij werd extreem gepest en voelde zich niet begrepen. Er werd niet naar hem geluisterd. A werd naar een GGZ-instelling gestuurd en men vond dat hij antidepressiva moest slikken. Na een periode merkte hij dat niet alleen de dippen onderdrukt werden maar ook de toppen. Dat wilde hij niet. Hij verkoos een leven mét dips en tops. Ook binnen de GGZ dacht men te weten wat het beste was voor hem. A heeft altijd duidelijk laten weten wat hij vond, ging protesteren en vechten. Inmiddels is A twee jaar bij Spirare en het gaat een stuk beter met hem.

Van de jongeren die uitstromen, kiest 70% voor een bijzonder beroep. Er is een jongere die een carrière als freestyle half pipe skiër heeft. Een ander heeft een dansschool. Ook bedrijven veranderen langzaam, waardoor daar ook plekken komen voor uitstromers van Spirare.

Organisatie

Spirare is opgezet als onderneming, bewust geen zorginstelling of school. De verplichtingen die daaraan vastkleven wilde ze niet. Dus geen periodieke verslagen omdat bijvoorbeeld een gemeente dat wil. Want als je met papier bezig bent, dan ben je niet met de jongere bezig. Een jongere heeft een vrijstelling nodig en het traject wordt op basis van een PGB, eventueel aangevuld met een eigen bijdrage.

Contact

www.spirare.org

Hanny Kusters 06 1474568

TRIUNITY

Locatie: Nijmegen

Initiatiefnemers: Huub en Mireille Hopman

Betrokken gemeenten: gemeente Nijmegen

Voor wie is het initiatief

Jongeren vanaf 15 jaar met autisme en een indicatie voor dagbesteding maar die ontwikkelingsmogelijkheden hebben die niet benut worden bij dagbesteding.

Initiatief in het kort

TriUnity gaat binnenkort starten met 6 jongeren. Aan het eind van 2018 hopen ze 12 jongeren te kunnen begeleiden. De jongere volgt onderwijs via LOI online in vakken waarin hij/zij geïnteresseerd is. Per vak kan een certificaat gehaald worden op het niveau dat past. Ook beroepsonderwijs is mogelijk. Het uitgangspunt is wat de jongere zelf wil. Naast het onderwijs zijn er werkervaringsinitiatieven. Voor werkgevers betekent dit dat er gratis werk wordt verricht en dat daar tegenover staat dat ze begeleiding en opleiding bieden op de werkplek. Werkgevers kunnen zo positieve ervaring opdoen met de jongeren en hopelijk komt er zicht op betaald werk voor de jongere. Veel jongeren met autisme zijn experts op een specifiek gebied, wat erg waardevol kan zijn. Op de locatie van TriUnity stelt een coach een plan op met de jongere en coacht hem/haar. Voor iedereen een persoonlijk traject. Daarnaast toetst een GZ-psychologe het plan en de werkwijze. Eén van de uitgangspunten is het concept van positieve gezondheid van Machteld Huber. Een jongere moet wel leerbaar zijn om iets aan het initiatief te hebben. De wijze waarop je leert wordt uitgezocht.

Wat is vernieuwend?

- * levensbrede aanpak: coachen op alle levensgebieden (werken, wonen, leren, sociale omgeving)
- * coachen van de jongere maar ook de werkgever (of leidinggevende)

Organisatie

Het initiatief heeft een lange aanlooptijd gehad. Wetten en regels maken het allemaal niet eenvoudig. Gemeenten vinden het lastig dat het initiatief onder dagbesteding valt, omdat er ook onderwijs wordt geboden. Het onderwijs wordt daarom nu op een andere manier gefinancierd, nl door een gewonnen prijs. Het is merkwaardig dat er zo strak vanuit de regels gedacht wordt. De aanbesteding is in samenwerking met zorgorganisatie de Driestroom gedaan. De Driestroom heeft woonplekken, waardoor deze samenwerking een levensbrede aanpak mogelijk maakt.

Uiteindelijk hoopt TriUnity dat er binnen alle gemeenten trajecten komen voor deze jongeren. Dat ze zich ook kunnen ontwikkelen en dezelfde kansen krijgen als jongeren zonder autisme. Het zou mooi zijn als het regulier geschikt gemaakt wordt voor alle jongeren. De scholen moeten dan wel aangepast worden: kleinere klassen en kennis over de aanpak van jongeren met autisme.

Contact

triunity.nl

Mireille Hopman 0655324643

VILLA REVIUS

Locatie: Doorn

Initiatiefnemers: Marion Hagdorn en overige directie van het Revius College

Betrokken gemeenten: Utrechtse Heuvelrug

Voor wie is het initiatief

De villa is voor leerlingen, die het niet redden in de reguliere klassen van het Revius Lyceum, maar waarbij de verwachting is dat ze na maximaal een jaar weer terug kunnen stromen. Het gaat om leerlingen met een kwetsbaarheid, internaliserende problematiek en/of fysieke problemen, regelmatig gecombineerd met problemen thuis.

Initiatief in het kort

De villa is een plek op het schoolterrein met een huiselijke sfeer én duidelijke onderwijsfaciliteiten voor leerlingen die dreigen uit te vallen of al uitgevallen zijn. De leerling blijft zo verbonden met school, kan contact onderhouden met medeleerlingen, kan geleidelijk re-integreren. Er is plek voor 10 leerlingen. Docenten worden ingeroosterd voor enkele uren per week in de Villa (totaal 20 uur per week). Er zijn twee begeleiders passend onderwijs (BPO-er), zorgprofessionals (totaal 46 uur per week). De BPO-er doet de dagelijkse opvang van de leerlingen, de planning met betrekking tot het onderwijs en organiseert allerlei activiteiten die ten doel hebben het onderwijs te bevorderen. De basis hierbij is veiligheid bieden en een vertrouwde omgeving creëren in een goede sfeer. Schoolwerk wordt gecombineerd met leuke activiteiten, waarbij kwaliteiten van leerlingen op andere manieren zichtbaar worden. Er worden verschillende leer- en structuurinterventies aangeboden, zoals hoe leer je, samenvattingen maken, organiseren van de taken. Daarnaast worden leervoorwaardelijke zaken aangepakt. Faalangst, perfectionisme, extreme focus op het onderwijs, sociale omgang met medeleerlingen, dat soort zaken.

Bij de intake van een leerling is altijd een dorpsconsulent aanwezig waardoor de verbinding met het dorpssteam meteen gelegd wordt. Er wordt 1 plan gemaakt waarbij ook extra hulp die het onderwijs overstijgt ingezet kan worden. Het doel is om de leerlingen terug naar school te begeleiden. Als er meer nodig is dan 1 jaar, dan is er kennelijk meer nodig en zal er naar een andere oplossing gekeken worden.

Wat is vernieuwend?

- * integrale aanpak: jongere, gezin, school
- * internaliserende problematiek aanpakken
- * gelinkt aan de school door fysieke plek, uitwisseling docenten

Ervaringen

De inzet van de BPO-ers is van wezenlijk belang. Zij zorgen voor de over en weer communicatie met de docenten uit de oorspronkelijke groep. Het aanleveren en inleveren van werk. De communicatie met de ouders en eventuele overige hulpverleners wordt door haar verzorgd. De meeste tijd gaat zitten in het aanwezig zijn op de villa en de coördinatie tussen school en hulpverlening.

Het blijkt dat de Villa een middel is om naar het gehele systeem van het kind te kijken. In de Villa vallen zaken snel op doordat de leerlingen veel gezien en gesproken worden en indien nodig huisbezoeken worden afgelegd. De Villa blijkt heel laagdrempelig voor leerlingen, maar ook voor ouders (korte lijntjes). De signalen worden gedeeld met externe hulpverleners, waardoor een integrale aanpak mogelijk blijkt. Er is echt sprake van een kruisbestuiving, het zijn niet meer parallel lopende trajecten.

Voor iedere leerling is echt een ander traject nodig. Soms gaat het om het motiveren van de leerling om naar school te gaan ondanks de problemen die er zijn, in andere gevallen is er sprake van een tijdelijk mindere belastbaarheid van de leerling. Soms moet er vooral geoefend worden om weer naar school te gaan en in een klas te zitten. De leerlingen zelf blijken de villa echt als ondersteunend te ervaren. Men vindt het een erg fijne en veilige plek. Ze geven aan dat er echt naar hen gekeken wordt.

Organisatie

Het Revis Lyceum en de gemeente financieren gezamenlijk de Villa.

Contact

www.revisdoorn.nl

Marion Hagdorn 0343 412145

VOLans klas

Locatie: Brummen

Initiatiefnemers: de manager van de (V)SO school de Lans

Betrokken gemeenten: gemeenten in Gelderland

Voor wie is het initiatief

Leerlingen vanaf 12 jaar met een gemiddeld IQ, die het niet redden op een andere vorm van (speciaal) onderwijs en thuis zitten of dreigen te zitten. De leerlingen hebben allerlei problematieken, maar opname in een zorginstelling is niet gewenst door ouders, de jongere zelf en/of de hulpverleners.

Initiatief in het kort

Het initiatief is in 2016 gestart als onderdeel van de antroposofische (V)SO school de Lans en bestaat momenteel uit 15 leerlingen. Een vrije school is goed in het oplossen van problemen op het gebied van de eigen wil en de intrinsieke motivatie, iets waar veel van de VOLans leerlingen mee worstelen. De jongere wordt serieus genomen en er wordt naar een aangrijpingspunt gezocht: waar is de wil vastgelopen en waar ligt de passie van het kind? Er worden geen onderwijsdoelen opgelegd, maar leerlingen worden gestimuleerd eigen doelen te formuleren. Bij iedere leerling wordt gezocht naar de goede balans tussen cognitieve, emotionele en lichamelijke ontwikkeling. Als het voor een bepaalde leerling voor een bepaald vak mogelijk is, wordt een IVIO pakket gebruikt. Met de VOLans klas wil men leerlingen een fijne schoolperiode geven waardoor positieve leerervaringen opgedaan worden. Het onderwijs is geschikt om diagnostiek te doen: er zijn namelijk veel observatie mogelijkheden binnen een onderwijssetting. Het is ook een plek om nieuw gedrag te oefenen in de dagelijkse praktijk. De ruimte van de VOLans klas heeft een huiselijke sfeer, iedere leerling heeft zijn eigen plek. Onderwijstijden worden aangehouden, maar als een leerling nog niet volledig naar de klas kan wordt gekeken naar wat wel mogelijk is.

Wat is vernieuwend?

- * **Streven naar volledige integratie zorg en onderwijs.** Elke dag worden de leerlingen nabesproken met leerkrachten en orthopedagogen. Observaties worden gedeeld en mogelijke vervolgstappen verkend. De ontwikkeling van het kind in zijn geheel wordt beschouwd.
- * **Jongeren met verschillende problematieken.** Jongeren met gedragsproblematiek, overgevoeligheid of problemen in autismespectrum, internaliserende problemen of systeemproblematiek, iedereen is welkom.
- * **Een model van ondersteuning.** Op basis van langdurig observeren en aandachtige liefde wordt gehandeld, voor ieder kind is dat specifiek. Het gaat om het ontwikkelen van de eigen wil van het kind.
- * **Gebruik van de buitenruimte.** Het gebouw staat op een groot, open terrein. Buitenactiviteiten (sporten, spelletjes) worden veel aangeboden.
- * **Binnen een (V)SO school voor kinderen/jongeren met een verstandelijke beperking.** Op de Lans is iedereen op een bepaalde manier afwijkend. Iedereen is daardoor normaal met zijn specifieke dingen. Dat geeft een gevoel van "ik mag er zijn".
- * **Samenwerking met ouders.** Ouders zijn erg belangrijk in de periode dat het de jongere nog niet lukt om regelmatig naar school te komen. Thuis en onderwijs moeten goed op elkaar afgestemd zijn.

Ervaringen

Ouders zijn positief, omdat ze merken dat hun kind goed in beeld is, gezien wordt zoals het is. De thuissituatie verbetert vaak omdat de jongere beter in zijn vel komt te zitten. De leerlingen zetten positieve stapjes.

Organisatie

Twee leerkrachten en 2 orthopedagogen houden zich met de klas bezig. Er is nauwelijks tot geen contact met eventuele therapeuten, die het kind of het gezin behandelen. De klas wordt gefinancierd als VSO maar heeft meer zorgexpertise nodig om betere geïntegreerde zorg te kunnen bieden.

Contact

www.schooldelans.nl

secretariaat de Lans 0575 562650

VOSHEUVELPARK PARKKLAS

Locatie: Amersfoort

Initiatiefnemers: Claudie Ebing

Betrokken gemeenten: Amersfoort

Voor wie is het initiatief

VSO leerlingen van 12-20 die in het onderwijs overvraagd worden

Initiatief in het kort

In augustus dit jaar is de parkklas van start gegaan. Er zijn nu 3 meiden (12, 12 en 15 jaar) en binnenkort zullen er 5 leerlingen zijn. Het is een combinatie van onderwijs, zorg en BSO. De leerlingen gaan van 8.30 tot 17.30 uur naar de klas. De school is slechts 3 tot 4 weken per jaar gesloten. De jongeren hebben absoluut geen baat bij vakantie. Een duidelijk ritme is prettig voor hen. Afgelopen herfstvakantie bleek ook dat alle 3 de meiden graag naar school wilden.

Wat is vernieuwend?

- * De groep wordt begeleid door een leerkracht en een begeleider vanuit de zorg. Het onderwijs volgt het kind. Er wordt een globaal rooster gemaakt wat wordt aangepast aan de behoefte en mogelijkheden van het moment.
- * Er is een goede buitenruimte waardoor de leerlingen gemakkelijk naar buiten kunnen.
- * Er is duidelijk verschil in benadering door de professionals. De zorgmedewerker is veel sensitiever voor de behoefte van de jongere dan de leerkracht. Deze laatste geeft de onderwijstaken voorrang. Beide begeleiders zijn getraind in het omgaan met agressie. Het gaat tenslotte om kwetsbare jongeren die snel overprikkeld raken.

Ervaringen

Op de basisschool hadden zij als ouders alle zeilen bijgezet. Ze hadden zelf begeleiders ingeschakeld om het hanteerbaar te houden. Toch bleek dat haar dochter overvraagd werd in die situatie. Toen ze naar het VSO moest, wilde geen enkele school haar inschrijven, tenzij ze als ouders de verantwoordelijkheid voor de individuele begeleiding op zich namen. Dat was niet te doen. Sinds haar dochter naar de Parkklas gaat, is ze veel meer tot rust gekomen. Er is minder gedoe thuis. Ze is veel meer aanspreekbaar. Haar dochter krijgt steeds meer mee, vertoont meer expressie waardoor Claudie haar beter kan begrijpen. Ze kan zich thuis vaker alleen vermaken. Allemaal positieve ontwikkelingen. Er is veel contact tussen ouders en begeleiders. Dit is erg belangrijk, omdat je op deze manier van elkaar leert wat het effect is van bepaalde handelingen of gebeurtenissen. Als haar dochter onrustig thuis komt, dan kan besproken worden of er iets op school aan de hand was en omgekeerd. Naast het dagelijkse contact tussen ouders en begeleiders worden er een aantal keren per jaar thema bijeenkomsten gehouden om met elkaar te praten en van elkaar te leren. Neem bijvoorbeeld het thema puberteit.

Organisatie

's Heerenloo zorg en 's Heerenloo school financiert mede de klas. Verder wordt er gewerkt met individuele budgetten: WLZ- PGB of WLZ- ZIN of jeugdwet. Iedereen heeft een eigen financieringsvorm, want om te zoeken naar één oplossing is ondoenlijk. In oktober vorig jaar is Claudie in gesprek gegaan met het samenwerkingsverband en de gemeente. Dat hielp niet, niets kon of mocht. Een school mag bijvoorbeeld niet zomaar een nieuwe locatie openen. Haar ervaring is, dat je eigenlijk gewoon moet beginnen met een paar kinderen. Wat hielp was om het zo gewoon mogelijk te maken richting school, zorg en gemeente: het is een VSO met wat zorg erbij. Ook hielp het om het huidige financiële plaatje naast het toekomstige financiële plaatje te leggen, waardoor duidelijk werd dat de Parkklas oplossing zeker niet duurder was. Ze heeft gewerkt met persona's richting gemeente. Zo kregen de jongeren waarom het ging een 'gezicht'. Dat sprak aan. Ze is in gesprek met de gemeente Amersfoort om de Parkklas uit te breiden. Er zijn wel wat initiatieven voor basisschoolleerlingen, maar vanaf 12 jaar is er weinig tot niets. De combinatie ervaringsdeskundige en organisatieadviseur werkt positief. Claudie hoopt dat er meer financiën ter beschikking worden gesteld om te experimenteren en te ontwikkelen op het gebied van onderwijs/zorg voor jeugd die niet past binnen het reguliere onderwijs. Zij heeft er nu een jaar kosteloos 2 dagen per week ingestoken, maar dat is niet reëel.

Contact

claudie@groeiruumte.nu

Claudie Ebing 06 19 675 702

Walhallab

Locatie: Zutphen en Arnhem

Initiatiefnemers: Marco Mout

Voor wie is het initiatief

Bij Walhallab komen alle leeftijden, afkomst en problematieken bij elkaar. Er zijn ongeveer 50% kinderen met forse problematieken zowel thuis als op school of zijn thuiszitter. 50% van de kinderen is lichtere problematiek, kunnen hun weg niet goed vinden, of zijn niet goed bereikbaar voor ouders en professionals. Er komen vaak ouders die het niet meer weten met hun kind. Het mengen is een bewuste keuze: de wereld zit vol verschil, dan ga je niet selecteren naar leeftijd of ervaring of problematiek, kinderen leren omgaan met diversiteit.

Initiatief in het kort

Walhallab staat voor een wereld waarin kinderen en jongeren hun dromen uitvoeren. Bij Walhallab komen zo'n 60 kinderen en jongeren. Op maandag is iedereen vrij en dinsdag gebruikt Walhallab voor zichzelf, verder zijn ze alle dagen van 9.00 tot 17.00 open. Op jaarbasis bereikt Walhallab zo'n 1000 leerlingen. De aanpak van Walhallab is gebaseerd op realisme. Je kan een droom hebben, maar het gaat erom om die droom te realiseren. Kinderen en jongeren krijgen bij Walhallab het uitgangspunt van ondernemerschap mee. De praktijk van Walhallab kenmerkt zich door drie leerelementen:

- * Confronterend leren
- * Ondernemend leren
- * Doendenken

Een voorbeeld van confronterend leren is consequenties verbinden aan gedrag. Een voorbeeld van ondernemend leren is de droom van jongeren als uitgangspunt nemen en er vervolgens realisme aan verbinden. De (communicatie) aanpak is directief en de kinderen krijgen allerlei opdrachten, zoals een huiskamer maken van een nieuw in te richten ruimte. Kinderen en jongeren kunnen gewoon bij Walhallab binnenlopen. Het is laagdrempelig. Aan elk kind wordt gevraagd: Wat wil je doen, wat lijkt je leuk? Een voorbeeld van doendenken. Walhallab kent geen protocollen maar wel regels. En die regels geven veel duidelijkheid. Er wordt niet gescholden, geslagen of geïntimideerd. Geen drugs of roken. Dan is het meteen afgelopen

Wat is vernieuwend?

Walhallab werkt vanuit het gegeven dat kinderen capaciteiten hebben die onvoldoende worden aangesproken. Het schoolsysteem is er niet op gericht om de begaafdheden van kinderen (met of zonder problemen) tot uiting te laten komen. Zij hebben talenten die onontdekt blijven, en dat belemmert de ontwikkeling. Kinderen groeien op met het idee dat wat ze willen niet kan en dat alles 100% veilig moet zijn. Dat weerhoudt hen om hun dromen na te jagen en het ook te gaan doen. Het motto van Walhallab is niet voor niets: Wie geen droom heeft, heeft geen werkelijkheid. Bij Walhallab gebeurt niets zonder leren. Walhallab gelooft niet in het gegeven van alles uit jezelf laten komen. Er moet iets toegevoegd worden aan kennis, techniek en vaardigheid. Als ze aan de slag gaan krijgen ze op instructieniveau opdrachten of kennis aangereikt, dus tijdens het doen. Walhallab heeft een hands-on aanpak. De stijl van Walhallab kenmerkt zich door het doorbreken, afbreken van excuusgedrag, opschudden, uit het gedrag patroon trekken. Dat geldt overigens zowel voor ouders als voor jongeren.

Ervaringen

Jongeren die bij Walhallab komen kunnen alles maken wat ze willen, maar dan gaan ze wel naar (terug) naar school. Walhallab stelt het als een vanzelfsprekendheid dat starten bij Walhallab betekent dat zij ook weer naar school gaan. En anders hoeven ze niet te komen. 'Als jij kunst wil maken, dat kan, maar dan ga je naar school om die vaardigheden op te doen die je nodig hebt om daar je werk van te maken'. School staat dan dienst van wat de jongen wil, in plaats van dat school iets is wat moet. De meeste kinderen en ouders schrikken van de vrijheid bij Walhallab. We leven in een 0 risk samenleving en dat zorgt ervoor dat er niets meer wordt uitgetoetst of uitgedaagd. Een van de redenen dat Walhallab zich onafhankelijk van de gemeente wil bewegen is de veiligheidsregelgeving. Walhallab ontvangt geen subsidie. De Walhallab aanpak van thuiszitters is 100% succesvol. Met succesvol wordt bedoeld dat Walhallab inkomsten genereert door lesgeld van de jongeren (12,50 per uur), budgetten van indicaties van leerlingen met zorgbehoeften, producten voor particulieren en bedrijven op vraag, opdrachten en diensten zoals lezingen, trainingen en jongeren weer naar school gaan.

Contact

www.walhallab.nl

Marco Mout 0613964067

XPANT

Locatie: Den Bosch

Initiatiefnemers: Ans Knipping

Betrokken gemeenten: Den Bosch

Voor wie is het initiatief

Xpant richt zich op jongeren met (functionele) beperkingen van 16 tot 30 jaar, die zijn vastgelopen. De jongeren hebben problemen op meerdere levensdomeinen, zoals zelfstandig wonen, werken, opleiding. Het gaat om jongeren die het opbouwen en onderhouden van contacten en in het algemeen meedoen in de samenleving lastig vinden.

Initiatief in het kort

Xpant heeft nu 12 jongeren in begeleiding, een aantal succesvolle begeleidingstrajecten zijn afgerond. Xpant heeft een eigen methode ontwikkeld gebaseerd op psychoeducatie, zelfregie, netwerkontwikkeling en herstel.

Uitgangspunten zijn: luister naar de jongere en zijn/haar ouders, niemand is beter dan jij, elke ouder heeft net zoveel kennis als de hulpverlener, erkenning van de mogelijkheden die de jongere heeft. De betaalde hulpverleners worden gecoached door vrijwillige hulpverleners met een jarenlange ervaring die de uitgangspunten van Xpant omarmen. Xpant neemt de tijd voor de jongere, zoveel tijd als nodig blijkt. De ondersteuning wordt rondom de jongere en zijn omgeving georganiseerd in plaats van dat de jongere zich aan Xpant moet aanpassen. Het is belangrijk dat de jongere voelt dat hij er toe doet.

Het doel is dat een jongere weer mee doet in de maatschappij door zijn hart te volgen en te doen wat binnen zijn mogelijkheden ligt, dus niet persé een reguliere betaalde baan. Want niet iedereen kan werken en sommigen hebben iets extra's nodig om mee te kunnen doen. Xpant werkt flexibel in die zin, dat per jongere wordt bekeken welke hulpverlener geschikt is. En dat kan werkelijk van alles zijn. De juiste hulpverlener wordt bij de jongere gezocht in plaats van dat een hulpverlener jongeren krijgt toebedeeld. De korte lijnen zorgen ervoor dat er direct kan worden ingespeeld op de ontwikkelingen bij een cliënt.

Wat is vernieuwend?

- * Inzet van ervaringsdeskundigen
- * Psychoeducatie als onderdeel van de begeleiding met in het verlengde daarvan aandacht voor herstel, zelfregie en netwerkontwikkeling. Wat houdt de beperking écht in? Hoe pakt dat uit in het leven van deze jongere en deze ouders? Met meer inzicht en daardoor meer begrip wordt gekeken naar wat er wel mogelijk is, wat de jongeren zelf kan doen en wat de omgeving daaraan bij kan dragen. Ouders en verzorgers moeten vaak afleren in de helpende modus te schieten. Het gaat erom dat de jongere leert waarmee hij zichzelf kan helpen, en zelf de regie kan nemen.
- * Clientvolgend: wat en wie heeft deze jongere nodig om verder te komen in het leven?

Ervaringen

Vaak zeggen jongeren en hun ouders: fijn dat ik herkenning voel, wat weet je veel. Ze voelen zich serieus genomen, hun eigen ideeën, wensen en ervaringen zijn van belang.

Geen enkele jongere die door Xpant begeleid wordt, zit nog thuis. Er was een jongen die 5 jaar boven op zijn kamertje heeft gezeten en nu wil hij iets. Hij gaat zelfs 2 uur per dag post rondbrengen!

Een meisje die met angst en hechtingsproblemen in de GGZ was opgenomen werd verteld: jij overleeft het nooit. Zij werkt nu op HBO nivo, terwijl ze aanvankelijk niets durfde.

Organisatie

Bij de start in januari 2017 heeft Xpant een startbedrag ontvangen. Verder wordt er gewerkt met de PGB van de jongere, hulp in natura van 400 euro per maand. Het is financieel net haalbaar door de inzet van professionals die vrijwillig werken en een zeer lage huur. De gemeente financiert niets omdat ze vooral met grote instellingen in zee wil, terwijl Xpant iets anders biedt.

Contact

www.xpant.nl

Ans Knipping 06 81489025

Overzicht alle initiatieven

In deze bijlage een overzicht van alle initiatieven. De lijst is niet uitputtend, want er komen voortdurend nieuwe initiatieven bij.

Initiatief	Doelgroep	Doel	Aanpak	Aantal
Acato	Jonge mensen met autisme die uitvallen tijdens VO of waarvoor geen passend vervolgonderwijs is	Leerplek bieden om uit te stromen naar relevante werkplek of studie.	Interesses stimuleren dmv aantrekkelijke creatieve vakken en therapie, talent en richting van de belangstelling vaststellen en passend programma aanbieden. Prettige, rustige, warme sfeer en veel 1 op 1 aandacht	12 pl
ACIC	Kinderen, jeugdigen, jongvolwassen met ASS	Kansrijk terugstromen naar onderwijs of arbeid	De ontwikkelingsgerichte begeleiding biedt perspectief op zowel cognitief als sociaal emotioneel vlak. Voorziening tussen zorg en onderwijs. Integrale aanpak, 1 kind, 1 gezin, 1 plan	30-40 pl
Ago natura	Kinderen Jongeren met HB. 4-16 jaar	Behandeling bij thuiszitters/ uitvallers, doorstromen dagbesteding, reguliere school of HB school	Ago Natura richt zich op specialistische zorg en begeleiding in de natuur. De zorg en begeleiding is gericht op kinderen en jongvolwassenen die ondersteuning nodig hebben door onder andere gevolgen van: hoogbegaafdheid, licht verstandelijke beperking (LVB), ESM, ASS, Asperger, ADHD, ADD, emotieregulatie problemen, trauma en faalangst.	50 à 60 in beg
Assist	Jongeren 16 tot 23 jaar zonder kwalificatie, vroegtijdig schoolverlaten	Voorkomen voortijdig schoolverlaten, jeugdwerkloosheid voorkomen	10 weken beroepskeuzeprogramma met veel aandacht voor persoonlijke ontwikkeling. Gekoppeld aan ROC. Het gaat bij nader inzien niet over echte thuiszitters maar wel ter voorkoming van	16 pl 48 pj
Bureau voor Pedagogiek, Educatieve Crisisopvang	Kinderen en jongeren die het niet redden op school	Terugkeer naar school, voorkomen schooluitval	Samen zoeken naar vervolgplek, blijft op huidige school ingeschreven. Of een time outplek. Klein-schalig, rust, ongedwongen sfeer. Echt maatwerk	12 pl, 20 pj, 50 in beg

Initiatief	Doelgroep	Doel	Aanpak	Aantal
Cum Cura	Jongeren tussen de 12 en 20 jaar met ASS problematiek	Terugkeer naar school	Eerst trauma verwerken, juiste persoon bij de jongere zoeken, alle mogelijkheden onderzoeken, ook de omgeving moet mee veranderen.	4 pl
Droomklas van de Prinsenstichting	Jongeren met een verstandelijke beperking		Zorg en onderwijs werken samen voor kinderen voor wie het (tijdelijk) niet haalbaar is om aan onderwijs deel te nemen, omdat de huidige onderwijsomgeving niet aan kan sluiten op de behoeften van het kind. Deze kinderen worden begeleid binnen de 'Droomklas'. Hierbij is het streven dat kinderen na maximaal 2 jaar door- of terugstromen naar het onderwijs. Ook kinderen met vrijstelling van onderwijs kunnen weer (ZMLK)-onderwijs volgen.	6 pl
Educpress de Regenboog Zaanstreek	4-18 jaar, vastgelopen in onderwijs, thuis, vrije tijd	Terugkeer naar school	Zorg/onderwijsarrangement in zorginstelling presentatietheorie, gentle teaching, cognitieve gedragstherapie, handelingsgericht werken, ecologische pedagogiek, oplossingsgericht werken en ontwikkelingsgericht onderwijs.	30-35 pl
Feniks talent	Hoogbegaafde dropouts van 12-22 jaar	Binnen 2 jaar uitstromen naar zinvolle plek in opleiding of arbeid	Bij Feniks werken we fasegewijs aan de ontwikkeling van jongeren. Fasen: Opbouwen van ritme en dagstructuur, zich oriënteren op zinvolle daginvulling en sociale contacten, actief participeren in activiteiten en werkplaatsen; zich committeren aan activiteiten en eigen doelen; studievaardigheden en planmatig werken; uitstromen naar opleiding of arbeid. Op deze stapsgewijze manier begeleiden wij jongeren om de eigen regie over hun leven te (her)vinden en toe te werken naar een zinvolle toekomst.	70-80

Initiatief	Doelgroep	Doel	Aanpak	Aantal
Flowkids	Natuurlijk leren voor hoogsensitieve kinderen van 4 – 18 jaar	Kinderen weerbaarder maken om geheel of gedeeltelijk terug naar school te kunnen	Dagbegeleiding met onderwijs in een kleinschalige natuurlocatie van 1 tot 4 dagen per week. Werkt samen met samenwerkingsverband Breda	10-16 pl
Het dagelijks bestaan	Vastgelopen jongeren tussen 14 en 27 jaar	Heroriëntatie op de toekomst	Kleinschalig leer en ontwikkeltraject. 3 pijlers: zingeving, onderzoek en oriëntatie. Ervaringsleren met hoofd, hart en handen Gebruik van alledaagse dingen. Uitgangspunt is gelijkwaardigheid en dat wat er is.	30 pl
Huiskamer bij rebound flexcollege	Jongeren van 12-18 jaar met internaliserende problematiek	Meedoen aan het leven en terug naar school	Intensieve samenwerking met ouders en hulpverlening. Intensieve samenwerking met school van herkomst. Tot maximaal een jaar. Eerst werken aan aanwezig kunnen zijn. Gebaseerd op Positive Behavior Support. Planmatige en gestructureerde aanpak. Goede toeleiding en nazorg.	12 pl
Inizo	Jongvolwassenen met onbegrepen gedrag, ASS of iets soortgelijks	Samen met Leo Kanner, weer terug naar Leo Kanner school	Beschermde woonomgeving met dagbesteding/onderwijs. Eigen aanpak agressief gedrag, kijken naar behoefte achter gedrag. Begeleider heeft veel verantwoordelijkheid en bieden veiligheid. Begeleider staat naast de bewoners en ouders. Er wordt gezocht naar een geïntegreerde oplossing die passend en haalbaar is voor de jongere.	20 pl?

Initiatief	Doelgroep	Doel	Aanpak	Aantal
Klots	Dagbesteding voor kinderen en jongeren die vastlopen in onderwijs en/of maatschappij, ook thuiszitters	Weer zelfstandig in de maatschappij staan, onderwijs, werk of iets anders.	Door het streven naar een effectieve begeleiding en het inzetten van ieder zijn eigen kracht, wordt een route uitgestippeld die bij het kind of de jongere past. Niet de diagnose leidend maar de hulpvraag. Differentieren op cognitief en sociaal emotioneel vlak. Kinderen krijgen verantwoordelijkheid voor de keuzes die ze maken. Herstelgericht. Samenwerken in de regio met kleine specialistische praktijken.	25 in beg
't Koepeltje Bedum	Leerlingen van 4 – 12 met ernstige gedragsproblemen die niet meer open staan voor leren en onderwijs.	Terugkeer naar het reguliere BO.	Combinatie zorg-onderwijs. Leerlingen eerst tot rust brengen en dan geleidelijk aan weer zicht in hun eigen handelen te geven. Gebaseerd op Basic Trust. Een echte oplossing bieden.	24 pl
Linawijs	Kinderen met ASS of andere complexe internaliserende problematiek	Kinderen op een niet overvragende manier tot ontwikkeling brengen	Zeven pijlers van het concept: veiligheid, context, motivatie, tijd, flexibiliteit, aansluiting en rust. Het ontwikkelconcept heeft als primair doel dat het daadwerkelijk passend aanbod biedt. Het kind wordt dus niet passend gemaakt voor het aanbod dat er is. Het is nog niet gestart.	5 pl, in opbouw
Live	Kinderen van 4 – 18 met hoogbegaafdheid en hoog-sensitiviteit, vaak gecombineerd met allerlei diagnoses	Kinderen weer in ontwikkeling brengen	Combinatie zorg-onderwijs. Leerlingen eerst op adem laten komen en dan aansluiten bij de mogelijkheden van het kind. Alle levensgebieden betrekken. Ook begeleiding van het gezinssysteem.	13 pl

Initiatief	Doelgroep	Doel	Aanpak	Aantal
Lytz Tolsum (M)	Jongeren vanaf 12 jaar die zich willen ontwikkelen of bekwamen in technische of agrarische sector, vastgelopen in onderwijs	Optimale ontwikkeling, mogelijk VMBO diploma	Zorg-leerboerderij. Individuele begeleiding. Samenwerking met lokale school. Gefinancierd op basis van PGB, daar is nu een stop op gezet sinds augustus dit jaar.	20 pl
Mauperthuis Thuiszitters, Particuliere school	Kinderen met leer- en ontwikkelingsproblemen	Van thuiszitter naar schoolbezoeker	Veiligheid wordt ingevuld naar de behoefte van het kind. Een vast, multidisciplinair team (onderwijsprofessionals en zorgprofessionals) rondom elk kind. Samenwerking met partners als Gedragswerk, Lansbrekers, ouders, gemeente Utrechtse Heuvelrug.	10 pl
Plein der mogelijkheden	Zorginstelling voor kinderen met ASS of ontwikkelingsstoornis	Doel is om toe te werken naar een plek in de maatschappij	Herstelgericht. Samenwerken met ouders. Oefenen in een normale omgeving. Werkwijze is gebaseerd op het bevorderen van de zelfstandigheid, zelfredzaamheid en het eigen maken van sociale –en cognitieve vaardigheden.	70 pl
Pleysier college, IVIO@home	Thuiszittende jongeren van het cluster 4 onderwijs	Weer schoolrijp maken van de leerling en als dat niet lukt naar een optimale alternatieve plek zoeken.	Geen focus op resultaat, de leerling mag eerst tot zichzelf komen, er wordt geen druk op gelegd. Eerst contact maken, aandacht voor bejegening. Geen repressieve maatregelen. Gezonde deel aanspreken van jongere, stapje voor stapje angst overwinnen en zelfvertrouwen, moed vergroten. Start met 1-op-1 thuis. Samenwerken met GGZ en Ivio.	8 pl

Initiatief	Doelgroep	Doel	Aanpak	Aantal
School2Care	Jongeren 12 -17 jr met zeer complexe problemen die niet of nauwelijks naar school gaan met weinig perspectief	Jongere participeert op een positieve manier in de maatschappij: opleiding, stage of werk	Integraal aanbod onderwijs, zorg en vrijetijd (wrap around care). Programma van 8.00 tot 20.00 uur. Coach ook in weekend bereikbaar. Planmatig, doelgericht en cyclisch. Goed beschreven methodiek.	43 pl 55 in beg
Spirare	Hoogsensitieve of hoogbegaafde jongeren (5 – 26 jaar) met vrijstelling van de leerplicht. Autodidacten waarbij het schoolsysteem niet past.	Jongeren een mogelijkheid bieden om weer tot ontwikkeling te komen.	Procesmatige aanpak in fasen: rustfase, groeifase en integratiefase. Geen vastomlijnd doel of resultaat. Ontwikkeling op basis van zingeving. Ondersteuning op basis van gelijkwaardigheid en in het contact. Volledig gedifferentieerd onderwijs	100 pl
Stichting Loek@you	4-18 gemiddeld tot hoog IQ waar geen passende plek in school voor is	Welzijn en ontwikkeling van kind/ jongere	Leren op eigen kracht	12- 15pl
Triunity	Jongeren met ASS problematiek vanaf 15 jaar met een indicatie voor dagbesteding.	De ontwikkelingsmogelijkheden die bij de dagbesteding niet worden benut aanspreken.	Levensbrede aanpak. Onderwijs via LOI vakken. Coachen van de jongeren en de werkgever.	12 pl
Villa Revius Doorn	(dreigende) thuiszitters, kwetsbare kinderen, havo, + vwo nivo	Diploma halen, als mogelijk terugkeer naar school	Integraal aanbod zorg en onderwijs. Systeemgericht: jongere, gezin, school. De link met school is stevig, waardoor de jongere afhankelijk van zijn/haar mogelijkheden weer iets op/met school kan doen.	10 pl

Initiatief	Doelgroep	Doel	Aanpak	Aantal
Van Leesum-school	Kinderen van 3 -14 jaar met specifieke zorg / onderwijs-behoefte	Dat kinderen actief en volwaardig deelnemen aan de samenleving en daardoor zichzelf kunnen verwezenlijken als persoon.	Welbevinden staat centraal en wordt gewerkt met basisschool lesstof. Maatwerk in hoe de leerling tot leren kan komen. Prikkelarm concept.	
VOLans Thuiszittersklas	Jongeren van 12-18 jaar, thuiszitters of dreigende uitvallers	Individuele trajecten om diploma VO te halen (VMBO-tl t/m VWO)	Streven naar volledige integratie zorg en onderwijs. Iedere jongere welkom ongeacht problematiek. Langdurig observeren en aandachtige liefde voor ieder kind. Ontwikkelen van de eigen wil van het kind. Buitenactiviteiten (sporten, spelletjes) worden veel aangeboden. Thuis en onderwijs goed op elkaar afstemmen. Vrije school uitgangspunten.	15 pl
Vosheuvelpark Parkklas	Jongeren, 12 – 18 jr die niet tot een VSO toegelaten worden	Jongeren optimaal tot ontwikkeling brengen	Combinatie zorg en onderwijs.	5 pl
Walhallab	Jongeren die iets willen maken van 6-20 jr	Stimuleren leuke dingen te maken, ontknuffelen	Ze bieden ook jongeren die niet naar school willen een mogelijkheid in overleg met leerplicht, school en ouders. Onduidelijk is om hoeveel jongeren het gaat. Aanpak is vooral gericht op doen, grenzen stellen, structuur bieden en leuke dingen maken	60 pl 1000 pj in beg
Xpant	16/30jr met functionele beperking	Uitstroom naar werk of opleiding	Voorwaarden is dat iemand leerbaar is, in een groep kan functioneren. Integrale ontwikkelingsgerichte aanpak. Vaste mentor	12 pl